

Figyelmeztetés.

Berlin, 1871. július 12-én.

A berlini gazdasági muzeum igazgatója gép-próbákat rendezvén, a többek között a Vidats-ek is állítható taligájával be lón mutatva. A bemutató a szorgalmas gépgyáros Eckert ur volt. E próbára a pesti gazdasági muzeum igazgatója is meghivatván, és mikor Eckert ur fogta a Vidats-ek szarvát, igen szép, mély tiszta barázdát vágott. Ekkor egy barázdát én vágattam, egy darabig fogtam az ekaszarvát, azután megállítottam a lovakat és e szavakat mondtam a jelenvoltaknak: a „magyar-ekét nem kell tartani, mert az tartás nélkül is szánt.“ És eleresztettem a Vidats-ek szarvát és húzott az eke magára 9 hüvelyknyi tiszta mély barázdát, a nagy számu közönség csodálkozására.

Kik hogy üdvözölnek is ide írták neveiket:

Girókuti Ferencz, az országos gazdasági és kertészeti muzeum igazgatója, J. Englisch, J. Hoffmann, dr. Tilly, Sonsits, A. V. Moll, dr. Wittmark, G. Ritter, C. Tiedé, Eckert.

Ily ekék kaphatók Pesten, 2 nyul-utca 8-dik szám,

Vidats gyárban.

Biztos kutfőből tudomásunkra esvén, mikép találkoznak külföldi gyárak, melyek gyárunk készítményeit, a Vidats-eket utáncsinaltatni, s a Vidats nevet is az így utáncsinalt ekékre hamisan rányomják.

Ezen jogtalan és méltánytalan, de a mellett ránk nézve káros eljárás ellen, midőn ezennel határozottan tiltakozni kötelességünknek tartanók, egyszersmind figyelmeztetjük, tisztelt gazdászainkat, kik gyárunkat megrendelésekkel megtisztelni méltóztatnak és azokat, kik gyárunk készítményeinek elárúsításával foglalkozni obajtanának, miszerint megrendeléseiket ezentul a hamis ekékkel megcsalásat kikerülése tekintetéből közvetlenül Pesten, 2 nyul-utca 8-ik szám megtenni siveskedjenek.

1139 (2-6)

2 tiz lovas használt gőzmozdony olcsó árért kapható ugyanott.

Mellbetegeket

értesitem arról,

miszerint mell-betegségek, különösen mellfájás, rekedtség, köhögés, nehéz lélegzés, egy igen szakértő és gyakorolt hásonszenvi orvos által sikeresen gyógyíthatnak.

Rendelvényi órák:

délután 2-től 4-ig.

Bálvány-utca 6. szám, 2. emelet (ezelőtt váci-ut 24-ik szám.)

ERNST L.,

homöopath-orvos és szülész.

1045 (22-50)

Titkos

betegségeket

még makacs és üdült bajokat is úgy kórodában, mint magán gyakorlat folytán több ezer beteg legjobbnak bizonyult mód szerint, sokszor a nélkül, hogy a beteg hivatásában vagy életmódjában gátoltatnék, gyökeresen, biztosan és gyorsan gyógyít

Med. dr. Helfer Vilmos

Pest, király-utca 27. szám Medetz-házban, 1-ső emelet, délelőtt 7-9-ig, délután 1-4 óráig.

Díjazott levelekre azonnal válaszoltatik, s kívánatra a gyógyszerék is megküldetnek.

1105 (5-19)

Uj kiadásban kapható

Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatalában (Pest, egyetem-utca 4-ik szám) és minden könyvtárban:

DÖNTVÉNYTÁR.

A magy. kir. curia semmitőszéki és legfőbb ítélőszéki osztályának elvi jelentőségű

határozatai.

Gyűjtötték:

Dr. Dárday Sándor és Dr. Gallu József.
m. k. igazságügyminiszeri titkár. m. k. semmitőszéki segédlelőadó.

I. folyam ára 1 forint 50 krajczár.

II. " " 2 " " "

III. " " 2 " " "

IV. " " 2 " " "

A t. cz. vidéki közönséghez.

Alólírott ajánlja a mélyen tisztelt vidéki közönségnek jól berendezett és mindenkor friss árukkal ellátott

fűszerkereskedését

a „babér-koszorúhoz“

s biztosít a legpontosabb és olcsó kiszolgáltatást utánvétel mellett. — Más szakmába vágó cikkek a legszívesebben megszerzetnek a szükséges pénzösszeg megküldése mellett.

Jarmay Ármin,

Pesten, 2 szerecsen-utca 11. szám.

Ugyanott felvétetik a jövő tanfolyam megnyitásával egy 12-15 éves tisztességes szülőköl való tanulóifju szállás- és teljes ellátásra; megjegyzendő: hogy a lakás az evang. gymnáziumhoz igen közel van.

Kiadó-tulajdonos Heckenast Gusztáv. — Nyomatott sajtó nyomdájában Pesten 1871 (egyetem-utca 4-dik szám alatt).

Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatalában Pesten (egyetem-utca 4. sz.) megjelent és minden könyvtárban kapható:

Magyar irodalmi szemelvények a magyar nyelv- és irodalombani oktatásra.

A szónoklat s költészet elméletének és

a magyar irodalom történetének vázlatával.

SZVORÉNYI JÓZSEF,

cist. r. áldozár, egri főgymn. igazgató s magy. akad. tagtól.

N.8-rét (XXXI és 7341.) Füzve 3 ft. 60kr.

Mellbetegségben szenvedőknek.

A már **Hombold Sándor** által az ő Kosmos-ában ajánlott **Coca-nővény** Peruból dr. **Sampson** tanár rendszere nyomán lapdacokká feldolgozva a tüdőbetegségeknek gyökeres gyógyítása eszközölhető, még azon esetekben is, ha már előrehaladott stádiumokban volnának is azok. **Dr. Sampson** egy tudományos értekezete az 1-ső számú **coca-lapdacok** használatá felett különösen a coca-lapdacok tulajdonságait illetőleg. — (egy doboz ára a porosz gyógyszerészeti illeték szabályzata szerint 1 tallér, hat doboz 5 tallér) egyáltalában minden megrendeléshez hozzácsatoltatik, vagy pedig a „szerecsenhez“ (zum Mohren) címzett gyógyszerár által Mainzban ingyért küldetik meg.

1124 (3-7)

Sajtó alatt van

s a jövő tanév kezdetén okvetlen megjelenik:

A VEGYTAN ALAPVONALAI.

KÉZIKÖNYV

közép tanodák számára.

Dr. Kruesz Krizosztom

után

teljesen átdolgozta s az újabb elméletek alapjára fektette

Fehér Ipoly,

panonhalmi benezés tanár.

Heckenast Gusztáv, kiadó.

(3-6)

37-ik szám.

Tizennyolezadik évfolyam.

Pest, szeptember 10-én 1871.

Előfizetési feltételek: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Fél évre 5 ft.

Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Csupán Politikai Ujdonságok: Egész évre 5 ft. — Fél évre 2 ft. 50 kr.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokk illetőleg: Egy négyzet hasábozott petit sor, vagy annak helye, egyszeri ígatásnál 10 krajczárba; háromszori vagy többszöri ígatásnál csak 7 krajczárba számítatik. — Kiadó-hivatalunk számára hirdeményeket elfogad Bécsben: Oppelik Alajos, Wollzeile Nr. 22. és Haasensteln és Vogler, Wollzeile Nr. 9. — Bélyeg-díj, külön minden ígatás után 30 krajczár.

Paul de Kock.

(1793-1871.)

Ki nem ismeri a francia középosztály s mindennapi élet, kivált a párisi erkölcsök páratlan rajzolóját, Kock Pált, vagy a mint más nyelveken is rendszeren francziásan nevezni szokták: Paul de Kockot? Rendkívüli termékenysége, mely kifogyhatatlanul bocsátotta világgá évtizedek hosszú során át száz meg százra menő regényeit, szintoly kifogyhatatlan jó humora, a szelid érzékenység és jámbor frivoltság vegyületével, mely minden művén előmlött, kivált a középosztálynak, a párisi munkásoknak, és mondjuk ki — a grizetteknek is kedvencz írójává tették. Szigorubb erkölcsü öreg urak, nevelők és nevelők s mamák szent borzalommal veszik nevét is ajkakra; mert Kock az erkölcsök rajzában épen nem kényes s alakjai és kalandjai nem egyszer a sikamlósság árán is válnak nevetetökké. Fiatal művészek és iparosok szerelmeit, mulatókterek, nyilvános vegyes bálók, közbed-lők s más ilyes helyek társaságait és kalandjait, a kissé könnyelmű, de alapokban jó leányok életét, viszontagságait, im ezeket szereti ő festeni. Előszereettel fordul a vendéglők, omnibuszok, vasuti vándor-termek, boulevardok, boulogni erdő s minden oly hely felé, a hol válogatatlan publikum gyűl össze; s ezer meg ezer eredeti arcot, alakot, jellemet és szokást fest. De e ledér nép erkölcsi és élete neki nem a társadalom romlottságának, a vétek undokságainak s az emberiség megvetésre és gyűlöltre méltó voltának tüköre. Ő e nevető vidám arcczal az erény és erkölcsök papja; az emberi gyöngeségeket nem titkolja el, nem kendőzi, — de azért ember-szeretetet predikál; nagy bűnök ronda moscsárja helyett ő az egyszerű élet csöndes felszínén szeret mulatozni; s ha festéseivel olykor csiklándozza is érzeinket (a miért fiatal leányok kezébe nem szokták adni), de

PAUL DE KOCK.

nevetünk és remélünk. A szellemdús Gay Sophie pedig azt mondá művei annyiszor kétségbevonat erkölcsi érzékéről: „Nem való ugyan fiatal leányoknak, nemis számukra ír; de ha véletlenül mégis kezeikbe kerül vagy egy műve, bizonyosan kevesebb

ártalmára lesz erényüknek mint a mai nap oly divatos véres és házasságtörő regények. S ha Voltaire mondását: „minden irmodor jó, az unalmason kívül“ — alkalmazzuk rá, Kocktól, hogy jó író, nem lehet megtagadni, mert ő soha sem unalmas.

Jellemzésére még csak egyet mondunk. Paul de Kock tetőtől talpig francia.

S pedig születésére, vagy inkább eredetére nézve nem volt az. Bár a Páris melletti Passyban, de hollandi családból született. Atyja hollandi bankár volt, kinek

első neje elhalván, másodsorú nőül s Párisban telepedett meg. A nagy forradalom itt találta; s Dumouriez-val közeli ismeretségben állván, ennek közbenjárása segélyével a köztársaság északi hadseregének élmezését nyerte meg, mi igen jövedelmező vállalatnak látszott. Az is lett volna valószínűleg, ha közbejött események Kock reményeit, életét, családjá jövőjét, mindent meg nem semmisítettek volna. Kock maga is dühös republikánus s rajongásig híve új hazájának, nem elégedett meg az élmezési tisztséggel, hanem a fegyveres sorba állott, hősileg küzdött Jemappes-nál, Valmy-nál s ezredesi rangot nyert. Barátja Dumouriez árulása s át-szökése után visszatérván Párisba, a fölzúdult szenvedélyek által gyanusnak találtatott, elfogatott s a forradalmi törvényesek által elítéltetvén, ki is végeztetett. Neje is börtönbe vetetett, de terhes állapotára való tekintetből mégis megkegyelmezték neki és szabadon bocsátották. Így szülte, szomorú özvegyiségben, halál félelmek közt, egy szölv a vérpad lábánál, gyermekét; a kis Pál keresztvize anyja könyei voltak.

Apjának első házasságából való fiai Hollandiában maradtak, s egyikök nevezetes életpályát is futott meg; katona lett, Indiába ment, ott vitézül harczolt, tábor-

nok és batáviai kormányzó lett; majd haza térve, átment a politikai pályára, báróságot nyert, s mint Hollandiának tizenöt-évi belügyminisztere halt meg 1844-ben.

De a kis Palkó anyja Párisban maradt, s fiát az apa vérével áztatott földön francziának nevelte. A kis Palkó csendes, félénk, hallgatag, de észlelő s eszmélkedő gyermek volt. Szeretett tanulni, könyveket bújni s mindenre figyelni, a mit mások tettek és beszéltek. Tanítója a mindig komoly, sőt mélabúsna látszó gyermeket föl akarván vidítani, Ducray-Dumenil és Pigault-Lebrun vig regényeit adta kezébe. A fiu kapott rajtok, fölmerte bennök jövőendő írói pályája mestereit és első példányait. De anyja megsokalta az örökös regényolvasást, kiadott a nagyon is fia kedvében járó tanítón, maga vette kezébe a nevelést s komolyabb tanulmányokra szorította a fiaköt. Tizenöt éves korában Pál Scherer és Finguerlin bankárok üzlet-irodájában dolgozott, s bár nem züglödött (az nem is volt soha szokása), de nem tetszett neki a számkönyvek közti élet. Üres óráiban, esténként, szobájába zárkozva írt, irt, — sőt néha még az üzlet szobájában is ellopott egy-egy negyed órát a főkönyvtől, hogy a maga dolgát folytathassa. Főnökei fölfedezték; rajta kapták, hogy biz a kopé regényt ir s uti fiúvet kötötték a talpára. Szerencsére, első regénye éppen akkorra elkészült s ő azzal vigasztalhatta meg anyját, hogy felolvasta azt neki. „Ném gyermeke“ volt a címe s az anyát meghatották az anyai és gyermeki szeretet érzékeny rajzai. Megbocsátott fiának.

De hivatal már nem volt; s egy fiatal író első művének nem könnyen akad kiadó. Maga adta ki; de nem nagy feltűnést okozott; (később, mikor írói híre kapott, számtalan kiadást ért ez első, akkor fel sem tűnt, műve is.) A második regénynek sem akad kiadója; s magának sem volt több módja kiadni. A szinpadhoz fordult. Vaudeville-eket kezdett írni, és pedig oly sikerrel, hogy neve nemesac ismeretessé, de egyszerre kedvelté is lett. Azok a kiadók, kik előbb szóba sem álltak vele, most ostromolták regényekért, s jobban is jobban kezdték fizetni hamar felkapott és keresett műveit. Sikerei ismét elhagyatták vele a színírást s állandóan a regényirodalomhoz lánczólták, melyhez mind végig hű maradt. Nehány szerelmi kaland után, melyeket regényei szereztek neki, megnősült s boldog és termékeny családi életet élt. Romainville-ben — hol a sűrű árnyak alatt oly móhon olvasgatta egykor Rigault-Lebrun — szép házat vásárolt magának s anyját is magához vévén ott települt meg. Számos gyermekei közül egy leánya (ki nem ment férjhez) s fia Henrik élték túl, ki szintén termékeny s kedvelt regényíró, bár atyjával egyik tekintetben sem versenyezhet. Bálványozásig szeretett nejét, és 95 évet ért édes anyját rövid időközben veszítette el, s a kettős csapás még borultabbá tette különben is mélaságra hajló jellemét. Hallgatag, csendes ember volt egész életében, s utitársai (mindig omnibuszon járt be Párisba) nem is gondolták sokszor, hogy azzal utaznak, kinek könyvei annyi sok jó órát s a könyveig menő nevetést okoztak nekik. Sokan ismerték egyébiránt, de csak kevesen mondhatták, hogy társalogtak vele; általában szó-fukar volt, s csak kevés legbizalmasabb emberek előtt nyílt meg.

Munkáit elsorolni: hasábokat venne igénybe, csak egyszerű cizmekkel. Felesleges is; a főbket legalább mindenki ismeri; olesó képes (franczia és német) kiadásokban, néhány közülök magyarul is, közkezen

forognak. A kölcsön-könyvtáraknak, Damasval együtt, a legkeresettebb írója. Magyarul megvan nagyobb regényei közül: *A három nadrágu ember*, igen érdekes korrajz a nagy forradalomból, melyben egy ember azzal alapítja meg szerencsétét, hogy három nadrágot: a vörös forradalmi, a kék katonanadrágot, és az arisztokrata fehérét kellő időben s alkalmakra huzza föl; *Cherami*, a párisi kalandor, *Choublanc ur*, ki nejét keresi, *Tapin asszony*, *A három szoknyás leány*, *Avig cimborák* (eredetiben: Aszarvasgomba lovagjai), *Feleség, férj és szerető*, *A fehér ház*, *A boulevard gyermekei*, *Edmund és cousine-ja*, *A Martin számára*. Legnagyobb regénye: *A hold kedvese* most van sajtó alatt s közelebről jelenik meg 7 kötetben. Kiseb novellái s erkölcsrajzai közül is birunk néhányat, közöttök egyet: *Jenny* a virágáros leányt, Petőfi Sándor által fordítva.

De mindez tán harminczad része sem összes műveinek! Élete végeig írt s 78 éves korában — a tollal kezében halt meg!

— á — r —

Vándordal.

Vándor-bot van kezemben,
Vidám dal ajkimon;
Ki mondaná: hogy halni,
Hogy halni készit kinom?

Megáll a dalos vándor
Idegen bérez-fokon,
Szenkőzt a honi oromok...
Kik állnak az oromok?

Talán lengő kendővel
Félje intenek,
S könyös szemekkel ők is
Rá áttekinenek.

És a mi sajj szívökben:
Az mind, mind fáj nekem,
Büvös-bájos hazugság
Az én vig énekeim!

Gáspár Imre.

Őszi dal.

Száll a felhő, száll a daru kelstre,
Zörren a lomb, hulladoz már levele.
Bár csak az én fájó szívem bánata,
Mint a levél, bár az is lehullana!

Borus a táj, sir a felhő felette,
Bú csügg rajtam, köny ragyog a szemembe.
Hull az eső, hull a könnyü arezomon.
Eltűnt nyaram, boldogságom' siratom.

Bovánkovich János.

Zsugori Péter kincse.

(Amerikai beszély.)
(Folytatás.)

A januáriusi olvadás első napja volt. A hó magas rétegekben feküdt a háztetőkön, de gyorsan omolt szét milliő meg milliő vízcspekkbe, melyek a napvilágon át ragyogva hulltak alá az ereszekről egy nyári zápor zarájával. Az utca hosszában a letapodott hó oly szilárd és kemény volt, mint valami fehér márvány-kövezet, s még mindig nem engedett föl a tavasziasan enyhe legmérséklettől. De mikor Péter kidugta fejét, úgy vette észre, hogyha tán a város maga nem is, de legalább a lakosok szintén fölengedtek már e meleg nap által, a két-három hétig tartott hideg télies idő után. Egészen fölvidítá őt, — oly vidámsággal, melyen egy sohaj regett végig — a mikor észrevette a nők özönét, a mint a sikamlós oldaljárdákon tova vonultak csinos főkötők, hajékek és czoboly-kalpagok közé rejtett piros arcaikkal, mikéntha megannyi új-módi levélzet közé rejtett rózsák lettek

volna. A cizfra szánkák csegetyüi folytonosan csilingeltek ide s tova, néha egy Vermontbóljövő szán megérkezését jelentve, mely tele volt malacok, juhak s olykor-olykor két-három vad összefagyott, — valóban „hült“ tetemeivel; mások meg egy rendes kereskedő megjöttét adá tudtul, ki ludakkal, pulykákkal és csirkékkel volt megrakodva, összefogdosván egy majorságos kert egész telepét, míg végre a harmadik csegetyüjaj egy mezei gazda (farmer) és neje megérkezésének szolt, kik a városba részint kéjszánkázásból, részint bevásárlás végett, részint pedig azért jöttek, hogy egy kis tojást és vaját eladhassanak. E pár egy ódivatu négyesgötes szánkában jött, mely már husz télén át szolgált nekik és husz nyáron keresztül állt: napon ház-ajtójuk előtt. Most egy uriember és hölgy hasitá végig a havat igen elegans, némileg csigahéj-alaku kocsiában. Most ismét egy vászonfüggönyös postaszán, — melynek függönyei azonban félre voltak tolvá, hogy a napsugarakat átérteszszék, — rohant végig az utcán sebes vágatva, ide s tova kavargóván a többi járművek között, melyek utjában állottak. Végre pedig, egy utzasaroknál előbukkanva tökéletesen a Noe bárkájához hasonló valami tünt föl, hatalmas lovakkal; egy szörnyű nagy nyitott szán volt az ötven embernek való ülésel, tizenkét izmos állat által czipeltetve. E téres jármű tele volt vidám leányokkal és vig legényekkel, ujjongó leány- és gyermekekkel, s nem kevésbbé örvendező vén emberekkel, mindnyájan élénken tréfálózva és tele szájjal nevetgelve. Szüntelenül fecségték és hahotázták, s néha meg oly óriási egészséges kacajba törtek ki, hogy a néző közönség háromszoros „éljenek“-kel fogadta őket, míg egy csapat csintalan gyermeköz hó-lapdakkal ostromlta a kiránduló társaságot. A szánka tovább sikamlott s mikor már az utcának egy kanyarulatára rég elfődő szem elöl, még akkor is folytonosan hallható volt vidámságuknak távolról jövő viszhangja.

Péter még sohase látott élénkebb jelenetet, mint a milyet mindez összevágó körülmények és hatások előidéztek: a ragyogó nap, az aláhulló vízcsöppek, a fénylő hó, a vidám sokaság, a gyorsan tova repülő járművek változatossága; a vigan csengő csegetyüi csilingelése, melyek mintegy tánczra indították szívét zenéjökkel. Semmi sötét, semmi szomorú nem volt látható, kivéve a hajdankor ama bubos fedelű maradványát, Zsugori Péter házat, melynek elég oka lehetett kívülről oly buskomornak látszani, ha elgondoljuk, hogy belsejében mily borzasztó rombolás pusztította. S Péternek izesztő alakja, mely csak féligmeddig volt látható a kiszökellő második emeleten, valóban méltó volt e házhoz.

„Péter! Hogy van Péter barátom?“ — kiáltott egy hang az utcán keresztül, a mint Péter éppen behuzta fejét. — „Nézzen már ide, Péter!“

Péter kinezett s egykori üzletlétét, Barna Jánost pillantá meg az állásban eső járdán, egészséges színű és jó módu állapotban, nyitva hagyott prémes föllöttyével, mely alól csinos, kényelmes téli kabát kandikált ki. Szavai az egész város figyelmét a Zsugori Péter ablaka felé, s ama poros madáríjesztőhöz terelték, mely abban megjelent.

„Azt kérdem, Péter“ — kiálta Barna János ismételten, — „mi az ördög lelte őnt, hogy akkora lármát kell hallanunk, valahányszor háza előtt elhaladunk? Hihetőleg tataroztatja ezt az ócska házat, nincs más mód benne. Ujat akarunk csinálni belőle, — nemde?“

„Késő volna már az, attól tartok, Barna ur“ — felelt vissza Péter. — „Ha már ujja akarom csinálni, akkor legyen új kívülbelöl, a pinczétől a padlásig.“

„Nem jobb lett volna ez az egész dologt rám hagyni?“ — mondá sokat jelentőleg Barna János.

„De nem ám!“ — felelt vissza Péter, gyorsan betévén az ablakot; mert mióta kincsérésre adta fejét, szörnyen boszankodott, ha bámulták az emberek.

Mikor visszavonult, szégyelve ugyan külső szegénységét, de büszkén a marka ügyében levő rejtett kincser, Péter arcán daczos, kevély mosoly sugárzott, mely éppen azt a hatást idézte volna elő a szemlélőben, melyet a halvány napsugarak sötét, dohos teremben előidéztek. Megkisérlé oly arcot vágni, a milyen lehetett hihetőleg elődjének is, midőn azzal dicsekedett, hogy ime milyen erős házat épített ő otthonul maradékainak számos nemzetsége számára. De a szoba igen sötét volt hóvilágtól káprázó szemeknek, s igen szomorú is amaz élénk jelenet ellentétben, melyet éppen az imént látott. A futó pillantás, melyet az utcára vetett, élénk benyomást hagyott lelkében arról a módról, melylyel a világ magát vídamságban és boldog megelégedésben igyekszik tartani, társadalmi elvei és az üzlet által követelt érintkezési által, míg ő, elvonultan, olyan valami után vetette magát, mely igen könnyen agyrémnek bizonyulhat be s még pedig oly rendszerrel folytatta e dolgot, hogy más ember helyesebbé teheti gondolkozmódját a másoké által, s hozzá idomíthatja saját magaviseletét a másokéhoz, úgy hogy ritka ember tévedhet különcködésekre.

Zsugori Péter már csupán azáltal is kitévé magát e jótékony befolyásnak, hogy ablakán kitekintett. Mert egy darabig azon kezdett gondolkodni, hogy vajjon csakugyan létezik-e az a rejtett kincsalmaz és vajlon oly tulságosan bölcs dolog-e lerontani az egész házat, csupán azért, hogy annak nem létezéséről meggyőződzhessék.

A nagy Cesarnak annyira megtetszett hajdan egy Laberius nevű színész, hogy azt rendkívüli fizetés mellett Rómába hoztá, hogy itt a nép kegyenczével Publius Syrusal versenyezzen. De a királyi kegy nem használt semmit, a nép nem tántorodott el kegyenczétől, úgyhogy Cesar így sohajtott föl: „Laberius, bár én jobban kedvellek, Syrus téged legyőzött.“ XIV-dik Lajos Molière egyik kitiú darabjának első előadásakor nem tett arra semmi megjegyzést sem. A közönség azt hitte, hogy nem nyerte ki a felség tetszését, s másnap már a legboszantóbb itészi megjegyzése keringettek Molière ügynevezett „sületlen eszmeszörnye“ felől. Ebéd alatt azonban a király kezét nyujtva jelenté ki a költőnek, hogy műve nekie fölötte sok gyönyört szerzett. Délután mindenki el volt ragadtatva az új szindarab bája által. Hol kereshető hát a dícsőség gyára? Arra nézve nem nehéz ez, ki a rételeges utat tudja, vagy a kinek elég lelki s értelmi ereje van egy gyárat önállóság állítani föl, de a kinek se pénze, se valami tulságos lángese nincs, hát az mit cselekedjék? Ne féltsétek az ilyet, megtanulják a szemfényvesztők művészetét, továbbá a kuruzslást, s gyakran többre mennek mint a valódi nagyságok.

Egy bölcs bizonyos orvos barátjától kérdezé, hogy a gyógyászat hány részre oszlik. Négyre volt a válasz: ugymint — s itt elő akarta sorolni. „Megállj, ne menj tovább, egyet úgy is kihagynál, nem négy részből áll, hanem ötből, mert az ötödik a kuruzslás, mert a ki ebben nem járatos, ügyes orvos nem lehet.“

S ez alkalmazható más tudományokra is. Az emberek szeretik a nagy hangot ma is éppen úgy mint egy pár századdal ezelőtt. De mi szoritkozunk a multra, s az állítás igazságát onnan közlött adatokkal bizonyítsuk be. Julius Cesar Scalliger a leghíbb tudós ember azzal akarta hírnevét emelni, hogy ő állítása szerint hérczegi vérből

letből a másikba illant vagy valami más uton-módon, de mindig csak szerencsésen, azaz: hogy Péterinkre nézve szerencsétlenül kiköltött az ő kótorászó markából, míg utoljára, ha még tovább is keresni akarta volna, kénytelen lesz vala magát a földet áskálni és turkálni föl.

De ne kövessük őt nyomról-nyomra diadalmas előhaladásában. Legyen elég annyit mondanunk, hogy Péter úgy dolgozott, mint egy gőzmasina, és ez egy télen akkora munkát végezett be, a milyet a ház valamennyi régi lakója, még az idő és elemek segítségével mellett sem volt képes egy hosszú század alatt csak felényire is megtenni. A konyhán kívül valamennyi szoba és terem tönkre volt pusztítva. A ház nem volt egyebé faváznál — házkisértenél —, mely oly lát-szatszerű volt, mint a színpalak festett épületei. Egy nagy sajt éppen megmaradt üres héjához hasonlított, melyben egy egér addig lakott és ragódott, míg a sajtot egészen kiette belőle. Ez az egér a mi Péterünk volt.

A mit Péter lerontott, azt a vén Tabitha föléteté: mert bölcsen megfontolá, hogy ház nélkül fára sem lesz többé szükségök, hogy azt befűtsék; így hát a gazdálkodás ostobaság lett volna. Bátran elmondhatnók tehát, hogy az egész ház úgyzólva füstté zállott szét, s a konyha tűzhelyének nagy, fekete kéményén keresztül a felhők honába szállt föl. Épen mintha egy ember a maga torkán keresztül saját magát lenyelte volna.

(Vége követk.)

Hogy gyártották régen a dícsőséget?

A dícsőség utáni áhitozás, vagyis dícsvágy, mióta a tintát föltalálták, ezer meg ezer embert sarkalt, úgy hogy a dícsőségkeresésnek ezer meg ezer után kergettek egymást az emberek, s nem lehet oly merész ugrás, mit egy pár babérlevélért meg ne tettek volna.

A szónok, bölcsész és költő gyakran több sulyt fektet a taprsra, mint a művével együtt járó anyagi jutalomra. S oly nehéz elhatároznia, a kevés választottaknak hódoljon-e, vagy a nagy többség kegyét vadászsza, hová forduljon döntő itéletért.

A nagy Cesarnak annyira megtetszett hajdan egy Laberius nevű színész, hogy azt rendkívüli fizetés mellett Rómába hoztá, hogy itt a nép kegyenczével Publius Syrusal versenyezzen. De a királyi kegy nem használt semmit, a nép nem tántorodott el kegyenczétől, úgyhogy Cesar így sohajtott föl: „Laberius, bár én jobban kedvellek, Syrus téged legyőzött.“ XIV-dik Lajos Molière egyik kitiú darabjának első előadásakor nem tett arra semmi megjegyzést sem. A közönség azt hitte, hogy nem nyerte ki a felség tetszését, s másnap már a legboszantóbb itészi megjegyzése keringettek Molière ügynevezett „sületlen eszmeszörnye“ felől. Ebéd alatt azonban a király kezét nyujtva jelenté ki a költőnek, hogy műve nekie fölötte sok gyönyört szerzett. Délután mindenki el volt ragadtatva az új szindarab bája által. Hol kereshető hát a dícsőség gyára? Arra nézve nem nehéz ez, ki a rételeges utat tudja, vagy a kinek elég lelki s értelmi ereje van egy gyárat önállóság állítani föl, de a kinek se pénze, se valami tulságos lángese nincs, hát az mit cselekedjék? Ne féltsétek az ilyet, megtanulják a szemfényvesztők művészetét, továbbá a kuruzslást, s gyakran többre mennek mint a valódi nagyságok.

Az aranyosinálók művei ily címet viseltek: „A művészetek művésze. Annak művésze, hogy az ember tudományban, írásban, mindenben e világon járatos és tudós legyen.“ Egy szerző, ki az evangyeliomok összhangzásáról írt egy rövid művet, annak ily hosszú címet adott: „Az igazság diadala, a négy evangyelisták által húzott kocsi, a szent atyák seregének kíséretében.“ A „nép jogairól“ írt könyv a főfájáról tárgyalt.

A hirvágy másokat ismét arra birt, hogy mindegy akármiről, csak sokat írjanak. Voltak olyanok, kiknek művei több levelet tartalmaztak, mint a hány napot életökben számláltak. Az elsőbb osztályba sorozható a spanyol drámaíró Lopez de Vega, kinek művében a levelek száma tizszer haladták meg élete napjainak számát. Fortius Joachim ezt írja magáról: „Vagy korán halok meg, vagy ezer, szabatos latinággal írott művet hagok át az utókornak, s művem címe ez lesz: „Az ezredév.“ Csak is a halál gátolhat meg e szándékomban. Már eddig 19 látott napvilágot, nemsokára ismét 81-et közlök, ez lesz az ezredév tizedrése.“ Ha az ilyen hirkereső nem akad kiadóra, kinyomatta művét saját költségén. — Aldrovandus Ulysses művei kiadására szorta el szép örökségét, s mivel nem akadt vejeje, nemeslelkűsége, s szép tudománya ismertetéséül Európa nyilvános és magánkönyvtáraiba küldözgeté el műveit.

Volt egy régi bölcs, ki szónoklata által gyűjtött szép összeg árán csináltatott magának egy szobrot, s azt viszont magának ajánlva, a Delphi

származott, s fia József egy életrajzi öndicsőtő műben annyit beszélt családja fényességéről, hogy ellenfelének Scioppiusnak arra adott alkalmat, miszerint a tizenöt lapra terjedő művecskében 499 hazugságot bizonyíthatson be; pedig maga Scioppius is római patriociusnak, a császár, a spanyol király, ausztriai főherceg a választó fejedelem belső titkos tanácsosának mondta. Az ilyen írkat aztán „nagyon tekintélyes“, „bámulatra méltó“ cizmekkel ruházták föl, holott maga V. Károly is megelégedett, ha „nagytekintető“ cizmet tiszteleték meg.

Ez időtájban egy híres matematikus tett körutat Lengyelországban, s környezetében mindig az ő nagyméltóságára célozott, de szomoruan ábrándult ki, midőn megtudta, hogy Lengyelországban a „nagyméltóságú“ cím könnyen osztogattatik. A cizmikóság még az elsőbb osztályokra is kiterjeszkedett. Egy falusi iskolatanító így szolt: „én vagyok a főtanár, segédtanár, énekvezető, három ügyesre, így tehát három tisztelet illet egy magamat.“ De leginkább kitűntek a maguk cizmeszében a régi ügyvédek. Egyik így írta alá magát „a tudományok birodalmának leggyőzhetlen fejedelme;“ egy Azo nevű ügyvéd elnevezte magát a törvény forrásának, igazság trombitájának, s az ügyvédek istenének. Baldus mindkét jog isteni fejedelme, ki mindenhez ért stb.

A régiebb írók ügyesek voltak a figyelem fölbúresztésében. Egyik nevezetesen munkája czimlappjára egy keresztet festetett, mely alatt a szerző állott, s szájahoz ezen szavak voltak nyomtatva: „Uram! szeretsz-e engemet?“ A keresztet függő lédvezítő szájából pedig ezen igék jöttek: „Igen híres és nevezetes világhírű tudós Segerus uram, ő felségének kozorus költője, s a wittenbergi egyetem érdemes igazgatója, igen, én szeretlek tégedet.“

Alain de l'He híres szónok volt a maga idejében, s oly mélyen beszélt megfoghatlan tárgyakról, hogy a tudatlan néppel a templom tolongásig zsufolva volt, mikor ő prédikált. Egy vasárnap, midőn előre kijelentett titkos tárgyról kellett volna beszélnie, s a tömeg már összegyűlvöl volt, ily szavakkal jött le a szónokból: „Látjátok Alain, hazamehetek.“ Az epés bölcsészről Barthiusról azt tartja a monda, hogy irtóztatóan haragudott, ha munkájában látogatók háborgaták. Egyszer bizonyos angol tisztelője kívánta személyesen látni; a boszus tudós nem is üdözölte a hajlongva belépő lordot, leültek egymással szemközt, a nélkül, hogy csak egy szót is váltottak volna. Barthius egyszer csak hátra felé fordul, s így szolt: „Ha jól megnézted szembe, nézzen meg kedvére hátulról is.“

A czimlap érdekességére régebben kiváló gondot fordítottak a szerzők. A „gyöngyök gyöngye“ szótárt jelentett. Volt „Hittani, keresztényen, kellemes éjszaka.“ „Lépcső a Parnassusra,“ költészeti tankönyv. A térkép a földet vállán emelő Atlas képevel jelent meg, ezért hívják azt még ma is atlasnak. Egy mű jelent meg a vérről ily czim alatt a „Macro-microcosmic Ocean.“ (A nagykisvilági tenger.)

Az aranyosinálók művei ily címet viseltek: „A művészetek művésze. Annak művésze, hogy az ember tudományban, írásban, mindenben e világon járatos és tudós legyen.“ Egy szerző, ki az evangyeliomok összhangzásáról írt egy rövid művet, annak ily hosszú címet adott: „Az igazság diadala, a négy evangyelisták által húzott kocsi, a szent atyák seregének kíséretében.“ A „nép jogairól“ írt könyv a főfájáról tárgyalt.

A hirvágy másokat ismét arra birt, hogy mindegy akármiről, csak sokat írjanak. Voltak olyanok, kiknek művei több levelet tartalmaztak, mint a hány napot életökben számláltak. Az elsőbb osztályba sorozható a spanyol drámaíró Lopez de Vega, kinek művében a levelek száma tizszer haladták meg élete napjainak számát. Fortius Joachim ezt írja magáról: „Vagy korán halok meg, vagy ezer, szabatos latinággal írott művet hagok át az utókornak, s művem címe ez lesz: „Az ezredév.“ Csak is a halál gátolhat meg e szándékomban. Már eddig 19 látott napvilágot, nemsokára ismét 81-et közlök, ez lesz az ezredév tizedrése.“ Ha az ilyen hirkereső nem akad kiadóra, kinyomatta művét saját költségén. — Aldrovandus Ulysses művei kiadására szorta el szép örökségét, s mivel nem akadt vejeje, nemeslelkűsége, s szép tudománya ismertetéséül Európa nyilvános és magánkönyvtáraiba küldözgeté el műveit.

Volt egy régi bölcs, ki szónoklata által gyűjtött szép összeg árán csináltatott magának egy szobrot, s azt viszont magának ajánlva, a Delphi

templomába állítatá föl. Egy Psaphon nevű költő sehogysm tudván versei által hírnévre szert tenni, több madarat szerzett, s ezeket betanítatá, hogy ezt dadogják „Psaphon nagy költő,“ s így bocsatotta őket utnak a nagy világba. S czélját el is érte, mert a madárjások csakugyan fölvették e költőt a félistenek sorába. Még sokáig fennmaradt Psaphon madarainak hírek.

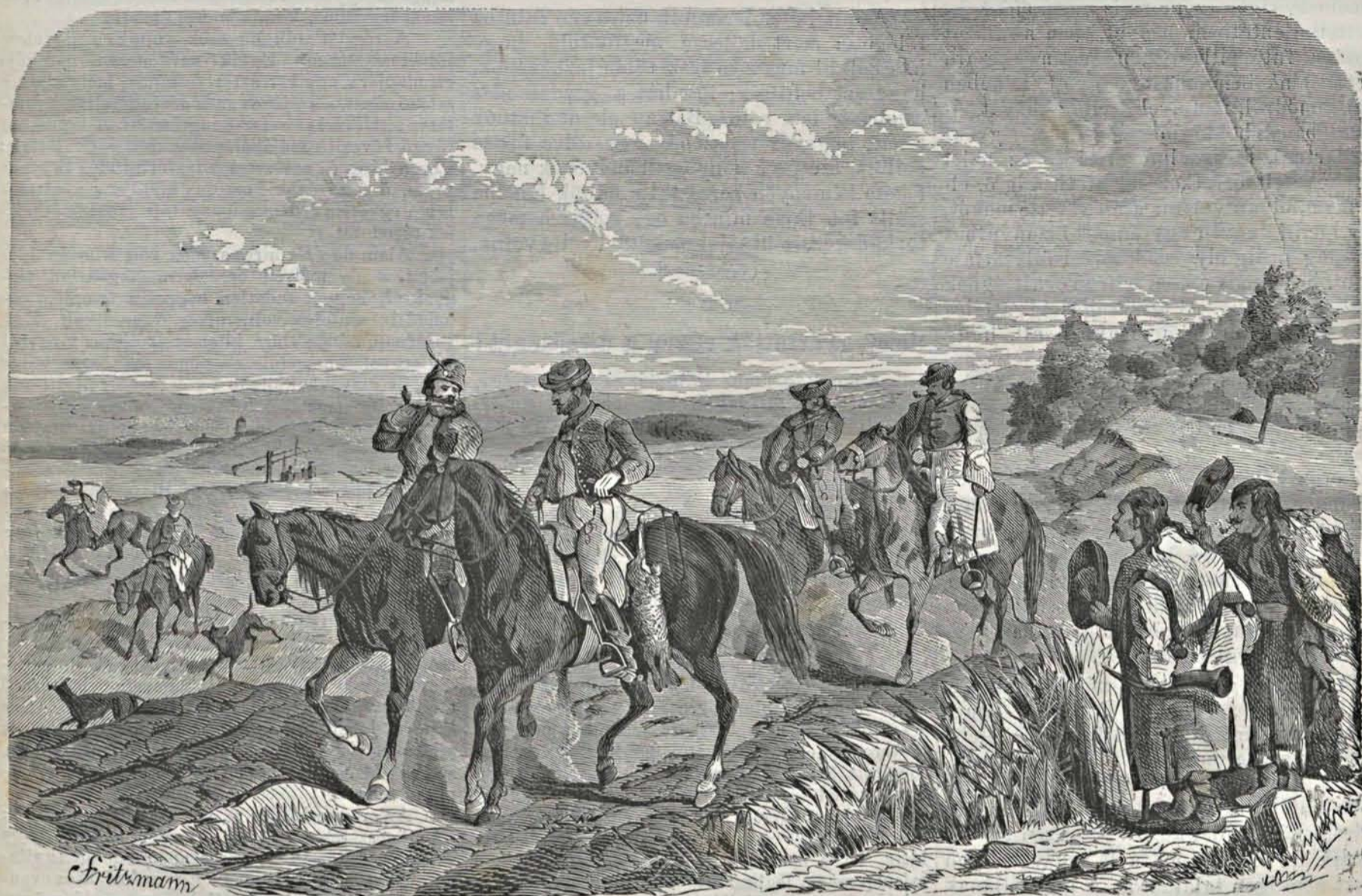
Szokásban volt az is, épen úgy mint ma, hogy az írók műveiket, valami nevezetes embernek ajánlják, s gyakran megtörtént, hogy már maga ez ajánlat a könyvet értékessé, az író erszényét tömötté tette. De nagyon megjárta ám azon hírvágyó író, ki X. Leó pápának az aranycinálás csalhatlan mesterségéről írt művét ajánlotta. Az ajánlatot elfogadta a pápa, s megajándékozta egy nagy zsákkal, hogy a készitendő aranyat abba tegye el. Erasmus a magyar királynének ajánlott egy könyvet, s panaszkodva kél ki a nyomdász ellen, hogy mily nagy anyagi veszteséget okozott neki azáltal, hogy két szót egyívő nyomtatott, mi az egész ajánlatot elferdítette, mert sértéssé vált. Ranzovius és Schott nevű szerzők álnév alatt írt műveiket önmaguknak ajánlották. A szenteknek, hazának való ajánlatokról nem szólunk. Hanem

Grotiusra, egy Henninger nevű ismeretlen tudós kezdte bírálgatni Zieglert, s ez boszusan mondá: „Nini! ez a kis féreg az én fejemre mászva akar kitünni.“

Claveri olasz költő pénzt osztogatott ki az utozagyorközök közt, hogy dalaít énekeljék, s később mint a nép által megkedvelt dalfűzért adta ki. Mazzoni Giacconi minden hozzá föltett kérdésre kész volt rögtön felelni. Ő ebben kereste dicsőségét.

Voltak még másnemű hírkeresők is, t. i. a régiebb művek helyes értelmezése felett sokan halálra üldözték egymást. Két tudós az utczán bírokra ment azért, hogy *inquam* ige melyik hajlitáshoz tartozik, másik két tudós pedig azért tartott nyilvános versenyt, hogy melyikök csudálja jobban Cicerót. Politian nem olvasta a bibliát, de éveket eltöltött annak kiderítésével, hogy Vergil vagy Virgil olvasandó helyesebben, s őrés óráiban Venushoz és Cupidohoz írt verseket. Sokan ilyenek fölött vitatkoztak: az Iliás vagy Olysea készült-e elébb; ki volt a Hekuba anyja; micsoða nevet viselt Achilles, mikor nőruhába járt; mi volt a szirének énekének tárgya. Messala egy egész értekezést írt az *S* betűről, s Vogel Márton

leghosszabb szüneteket, melyek tantalusi kinokra kárhoztatják annak rabjait. Február derekától augusztus elejéig a vadász szünetel, az agarász pedig még tovább, míg a mezei termény az utolsó kukoriczaszárig be ninesen takarítva. De talán épen ezért van, hogy e kellemes izgalommal teljes időtöltéssel soha el nem telik az ember, mert hisz az élvezetek egyik titka a mérsékletben és nélkülözésben rejlik. A ki szomj nélkül untalan iszik, étvágy nélkül eszik, hamar elveszti az evés-ivás epikuri gyönyöreit. A vadász és agarász azonban a hosszú szünetök alatt emlékeinek él csupán, elbeszéli kalandjait s hallgatja többi társai élményeinek regéjét. A ki egyszersem barátja az olvasmánynak, ilyenkor egyhíti vadász és agarász gerjedelmét az erre vonatkozó leírások olvasásával. Mikor az idény bekövetkezik, akkor ugy sincs idő az elfűlőre! A kinek az élet — illetőleg a gyakorlat zöld fája virít, annak — Göthe szerint — szürke a veszársz elmélet. Ez okból tán nem időszerűtlen jelen képünk sem, mely a buczkás alföldön egy agarász társaságot ábrázol, elől az urfával s utána hozzátartozóival, a mint épen újabb fogásokra indulnak ki a Cziczkével s Föcskével, melyek mindegyike persze — solo! Bővebb leírást

Agarászat az alföldön.

különösség kedvéért fölemlítjük egy térkép ajánlatát, mely másfél századdal ezelőtt Liposéből került ki: „A menny és föld három egyedüli nagy hercegeinek, s örökösöknek, a Jézus Krisztusnak, Frigyes Ágost szászválasztó fejedelemnek, s a szász trónörökös Vilmos Móricznak.“ Mindegyik cím mellett hosszú függelék díszlik. A Jézus pl. az égi seregek koronázott tábornoka, Sion választott királya, a keresztények egyház felső és örök főnöke, a lelkek fölső papja s főpüspöke, az igazság választófejedelme, a dicsőség főhercege, az élet lovagja stb. Miért idézzünk többet.

Másik eljárás volt régebben, hogy könyveiket a szerzők dicsőítő levéllel, ajánlati versekkel látták el, mit társaik írtak, sőt az is megtörtént, hogy maguk írták a dicsőítő verset. Mások abban találták kedvüket, ha mindent ócsárolhattak, tudván, hogy ez nagy zajt ébreszt, s azáltal, ha valami jelentéktelen dolgot a világ előtt dobra ütnek, saját olvasottságukat árulják, s mindjárt tudósnak kürtöli ki őket a világ. Garopolus annyira ment, hogy saját költeményét irgalmatlanul lerántotta álnév alatt, s e miatt a jelentéktelen költemény valóságos irodalmi ritkasággá változott. A költő elérte czélját. Mikor Ziegler magyarázatot írt

egy másikat a *B* betűről. És ezek csakugyan akkortájtban ily értekezés által is elérték, hogy mint tudósok említették kortársaik által. Nem is lehet tőlök elvitatni, hogy volt közöttök nagyon sok tudós, de mi haszna volt minden olvasottságuknak, ha összes tudományok a gyakorlat terén elvesztett, s értéktelen szemétté vált. Örülünk lehet, hogy ma már a hírvágy ez útjára csak nagyon kevesen lépnek.

Agarászat.

Az emberi szenvedélyek közt alig van hálásabb és erősebb, mint a vadászat, s ennek egyik neme az agarászat szenvedélye; tartósságra nézve pedig nem versenyezhet vele egyik sem. Minden egyéb mulckony és egymást váltja föl. A vadászat szenvedélyét nem csökkenti a késő kor, sőt legtöbbször növeli, s Diana agy hive, midőn már saját lábai nem bírják, kocsin hordoztatja magát, és úgy a hogy, kielégíti olthatlan szenvedélyét, mely csak a sírban ért véget.

Mindamellett, hogy e szenvedély ily erős és változatlan, a természet épen ebben szabott ki

hozzá nem tartunk szükségesnek, hisz alig van ország világrészünkön, hol e mulatság általánosan ismeretesebb volna, mint hazánkban, melynek aránylag gyér népesség mellett elég parlag tér-földe van még, a hol bátran lehet futtatni a nyul után.

Az aradi nagygyűlés

I.

Arad, aug. 31.

Midőn e sorokat írjuk, a várvavárt kedves vendégek már rég otthonosan érzik magukat városunkban, mely a legnagyobb előzékenységgel s szívélyességgel minden alkalommal kitünteti azokat, kit elevenségét, érdekességét emelni eljöttek.

Vendég nincs annyi, mint Fiumében volt; de elég arra, hogy a XV-ik nagygyűlés semmiben ne engedjen a megelőző tizenegynek. Már a mult hét utolsó napján szállingóztak egyesegek; de a vendégek zöme szombat és vasárnap délután érkezett, kiknek nagyobb részét szíves házi gazda várta s vezette kényelmes lakására a vasúttól.

Vasárnap este ismerkedési estély volt a ka-

szinóban, melyen a helybelieken kívül oly nagy számmal jelentek meg a vidéki vendégek, hogy a kaszinó helyiségei (az udvaron szeles idő volt) bizony nagyon szűknek bizonyultak, s a nagy hőség volt oka, hogy a társaság egy része a kölcsönös ismerkedés után már tizenegy óra felé eloszlott.

Hétfőn délelőtt a régi színházi épületben tartatott a megnyitó ünnepélyes közülés. A páholyokat a legválogatottabb művelt és szép hölgyközönség; a földszíntet a férf vendégek s a szinpadot a gyűlés hivatalnokai foglalták el. A színház fényesen világítva volt s nagy számú díszes közönség emelte az ünnepély díszét.

A gyűlést Poor Imre alelnök d. e. 9 órakor nyitotta meg, dísz magyar ruhában, kardosan. Előadta, hogy Atzél Péter családgyászmiatt nem elnökölhetén, helyette a gyűlés elnököt bizzon meg. — Megbizta a gyűlés őt, általános éljenzés között; mire Poor megköszönvén a bizalmat, röviden emlékezett meg e gyűlésekről, melynek egyik fő czélja, hogy a tudományokat a nép demokratikus közvagyonává tegye. Szavait lelkes éljenzés és taps követte.

Utána Pászthory aradvárosi h. polgárnagy üdvözlé Arad nevében a város kebelében megjelent tudósokat s áldást kívánt a nagygyűlés munkájára. — Majd Oláh Gy. titkár olvasta föl a gyűléshez érkezett üdvözléseket, melyekből megértettük azt is, hogy a gyűlésen magát melyik egylet ki által képviselteti; mely üdvözlő iratok és táviratok mind lelkes éljenzéssel fogadtattak. Legnagyobb örömmel Fiume városé, hová rögtön közzöngő sürgöny is küldetett.

A titkár után Peretti Alajos fiumevárosi főbíró lépett a szónoki asztalhoz s magyar nyelven, lelkes hanguloyozással köszönté Magyarországot s kívánta, hogy a magyarok istene Fiume és az anyaország közt lévő kapcsolatot minél erősebbé tegye. Lelekes éljenzést s tapsvihart előidézté szavaival a jegyzőkönyvbe foglaltattni.

Utána Poort Imre beszélt a mult évben el-

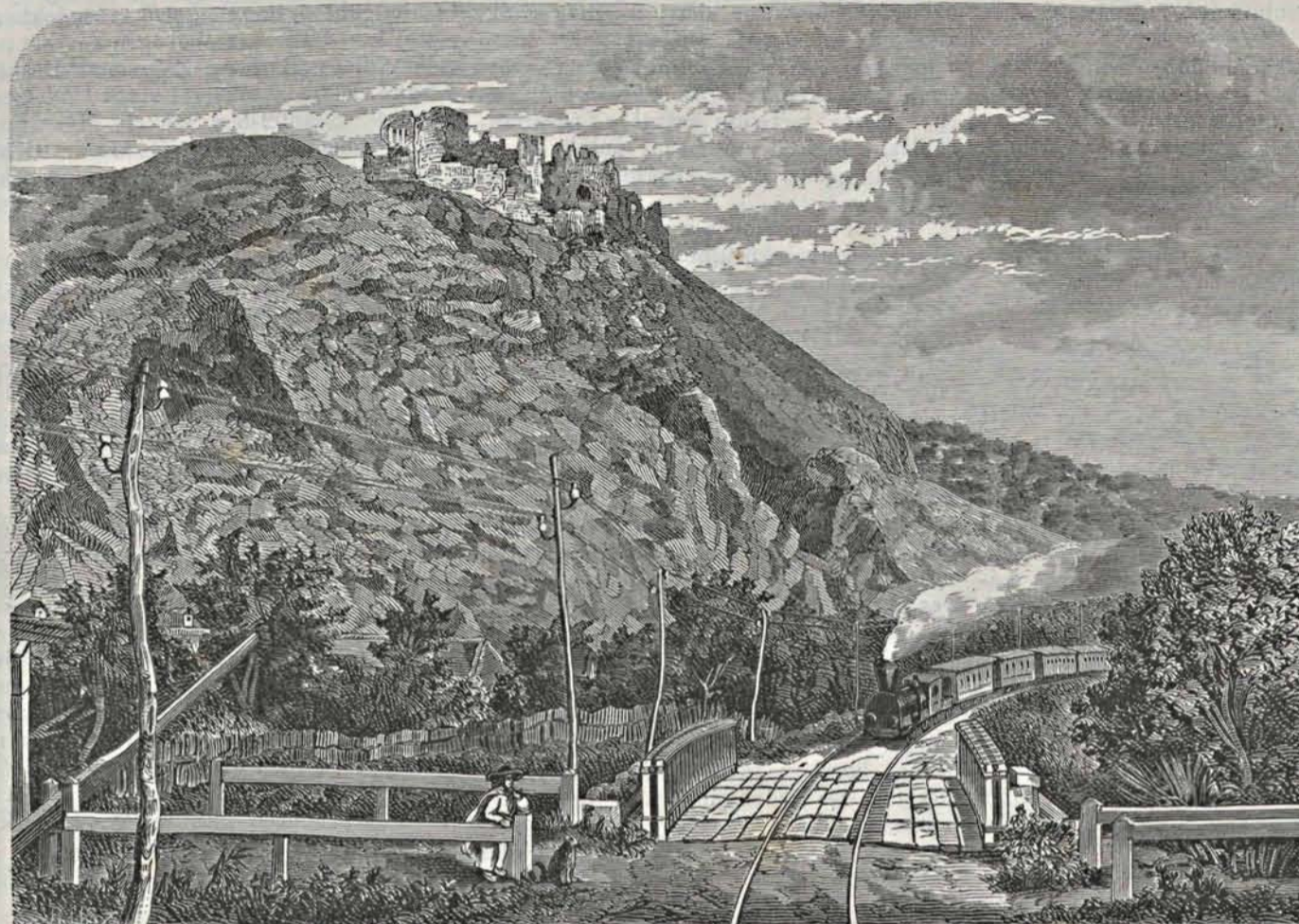
hunyt jeles orvosok és természettudósokról; külföldi volt Heidinger, ki részt vett a magyarországi természettudósok gyűlésén is. A hazai elhunyt jelesek közül említé Gebhardt tanárt, Engelt, Pataki Dánielt, Fridvalsztit és Flór Ferenczet. Ez utóbbiról hosszasan emlékezett, s

mányi tekintetben“ értekezett; dr. Linsbauer tanár értekezését „A gyógyászat fejlődésének történelméből hazánkban“ Halász Géza olvasta föl; dr. Hassinszky Frigyes tanár „A fűvészet bajairól“ értekezett; dr. Tamfy József pedig (Aradról) „Dalmácia természetrajzi ismertetőszéhez“ járult adatokkal. Ezek után fél egykor d. u. a gyűlés bevégeződött.

Ugyane napon délután három órakor a kaszinó - helyiség udvarán, árnyas fák alatt harmas sorban terített végtelen asztal körül mintegy 300 terítékű diszlakomát rendezett a nagygyűlés, hol jó kedv, zene, roszt étel, de kitűnő bor s toaszt-ár nem hiányzott. A hölgyvilág is képviselve volt egy pár művelt nővel, s a banketnek tulajdonképen d. u. 5 óra után, többeknél azonban csak hét óra felé lett vége; mikor a közönség nagy része már a városligetben a rokkant honvédek javára rendezett tánczvigalomra készült. E nap egészen a vigalmaké volt, hogy másnap a szakosztályok zártalan, de jelentős munkája vegye kezdetét; és valóban e nap jobban, szebben nemis végződhetett volna, mint e páratlan szép, fényes és jövedelmes jótékony tánczvigalommal.

A lövöldé táncz - udvara ezer meg ezer mécsessel volt különfélealakzatokban világítva — a tágas táncztér szűk volt a benne hullámzó szép csoportzatoknak s körül az ülőhelyeken ép oly nagy számmal foglalt helyet a néző közönség, mint a tánczoló a téren s minden oldalról moosolygó, ragyogó arczok, derült tekintetek; a gyujtó zene, s az ifjuság páratlan jó kedve, valamint a nagy jövedelem (lehet 1500 frt) egyaránt feledhetlenné teszik e jól rendezett vigalmat. Bizton állithatjuk, hogy ily szép és nagy közönség még nem volt e helyen együtt.

Kedden a szakosztályok megkezdték munkálkodásukat, melyeknek eredményét csak a pénteki zárülésből tudhatjuk meg, miután a szakosztályok gyakran egy időben tartván üléseiket, valamennyit a legjobb akarat mellett se látogathatjuk.

Selymos váromjai (Aradmegyében).

Mária-Radna (Aradmegyében).

talán nyugaton, hol számos magyar telepedett volt meg; de biztos adatokat még nem kaphattam ez iránt. Különösen tapasztalom azt, hogy hazánkfiai megtelepedés tartozkodók az adatok nyújtásában, mi rém nézve nem a legörvendetesebb; de e tartózkodás okait ne kútsassuk ezuttal.

Liptay Pál.

Az algiri lázadás.

A francziák a gyarmatok alapításában épen nem voltak szerencsések. A világnak bármely részében kísérlettek meg telepeket létesíteni, sehol sem sikerült nekik. Példa erre Uj-Kaledonia, melynek az ország még eddigelő nem sok hasznát vette; továbbá Cayenne (Francia-Guayana Dél-Amerikában), mely maig sem egyéb fejezőteleplést, sőt maga Algír is, melynek büszke maur, kabyl és arab lakói soha sem tudtak kibékülni az idegen hódítókkal. Tavaly is alig hogy nesztét vették az anyaországban lefolyt véres eseményeknek, a francia hadsereg tönkremenésének a később a dynastia elkergetésének, belső Algír harczi törzsei mind Konstantine tartományban, mind pedig Kabylában azonnal föllázadtak az idegen uralom jarmainak ellenére. Hanem a fölkelők szemében a dolog eleinte könnyebbnek tűnt fel, mint a milycen csakhamar bebonyult, mert nem is említve az egyes törzseknek a francziák által is folytonosan szított féltékenykedését s egyenetlenkedését, a különben bátor és vitéz bereberknél hiányzott mind a tüzéség, mind pedig a kellő katonai fegyverem s a mellett sem értelmese vezetőjük, sem közösen megállapított és mindnyájuktól egyaránt elfogadott és átértett működési tervek nem volt. Megint csak a régi tapasztalat ismétlődött a durvaságnak és vadságnak a műveltség, a fölkelő rendezetlen csapatoknak a rendezett katonaság ellen folytatott sikertelen küzdelméről. Hábar ideiglenesen hatalmukba kerithették is a lázongó törzsek a sikéságot és imitt-amott sikerült a francia őrszolgálatokat és településeket elűzniük vagy megsemmisíteniük, de támadásaik hatalma rögtön megsejtett a francziák által megerősített falvak s még inkább a kisebb-szerű erődök előtt, melyekben többnyire igen gyenge őrizet volt, de a melyeket az ágyuk miatt lehetetlen volt megközelíteniük.

A többek között Konstantine tartományban Bordsh-bu-Arerridsh falut, melyben őrizetül 400 mozgóőr állomásozott, az idén márcz. 14-dikén valami 8—10,000 arab Achmedben-Mohammed foga vezérelte alatt megtámadta. A francziák vitézül tartották magukat esti fél 11 óráig. Azonban ekkor, minthogy az ellenség a falut lángba borította, kénytelenek voltak az éj leple alatt a falu mellett lévő bordsh-bu (erődített és őrhelynek használt kőház) visszahúzódnai, a hol aztán igen hatalmasan védelmezték magukat. Erre a fölkelők az erődöt egy puskarövidnyire táborították s a bordsh-ot körülzárolták, melyet aztán mindennap megrohantak. A francziák ugyan, bárha többnyire érzékeny veszteséggel is, valamennyi támadásukat visszaverték, de később mégis tönkre jutnak vala, ha szerencsésjökre márcz. 25-én fölmertésőkre egy nagyobb csapatostály nem érkezett és az arabokat vissza nem verte volna.

Mellékelt rajunk egy kabyl falut ábrázol, melynek neve Djema-Sah-ridj (a vízmedence mecséje). Mac-Carthy nevű angol tudós e faluban a rómaiak Bida kolóniáját sejtí. És valóban e kis falu maga is erős környéke a szó szoros értelmében el van borítva római régiségekkel s különösen épületmaradványokkal. Az idej lázadás alkalmával Djema-Sah-ridj némi jelentőséget nyert azért, hogy a Napoleon-erőd közelében fekszik.

S. L.

Egyveleg.

** (Az ércztöltény behozatala a német hadseregnek.) A német hadügyminiszterium már az év elején Suhlaban néhány ércztölténykészítő gépet szerkesztett, melyek a spandau, danzigi és erfurti fegyvergyárakban állítottak fel. Az ércztöltények különfélék, így vannak: Lefau-

cheux-töltények, melyeknél egy a töltényben függőlegesen álló szeg a puska sárkányá által a gyutaacsba csapattik; oly ércztöltények, melyek kívül, a töltény hátlapja közepén gyutaacsos vannak ellátva; oly ércztöltények, melyeknél a gyújtó-anyag a töltény hátlapjának egy kis mélyedésébe alkalmaztatik; Flobert-töltények, melyeknél a gyu-anyag a töltény hátlapjára közvetlen alkalmaztatik s ütés vagy tasztítás által gyul meg stb. Az ércztöltények jelentékenyen többé fognak kerülni az eddigi töltényeknél, minthogy a béke idején való gyakorlatoknál is csupán ércztöltényeket használhatnak. Azáltal, hogy az érczkupakot minden lövés után a csöböl el kell távolítani, a tüzelési gyorsaság igen lassul. Hogy e hátrányon segítsenek, az új hadi fegyver oly szerkezettel lesz ellátva, mely a kupak eltolását a sárkány felhúzásával egyszerre eszközöli.

** (István főherceg egykori lakhelyéről.) A „B.-megyei Közlöny“ levelezője írja: A ki meglátogatja a Lahn völgye fölött emelkedő Schamburg várat, hol hazánk utolsó nádora 1848 őszétől élte a száműzötténnél semmivel sem jobb utolsó éveit, lehetlen vissza nem emlékezni Magyarországra. A kastély termeiben ott van a nagyszerű ásványgyűjtemény, melyre a nádor annyit áldozott, hogy egykor a postai muzeumnak ajándékozassa. Dolgozó szobájában most is rendes helyen áll a dámvadak koronájából összerakott karos-szék. A szék támlájába két magyar máriás huszas és 2 darab hat krajcozás magyar ezüst pénz van szegve, az ország czimerét mutató lapjával. A látogató gondolkodóba eshetik, hogyan került, ki tetto oda s miért? Az udvarban levő kutyáól körül még

este teljesítette a kegyetlen fogadást. Halála és temetése nem kis mozgalmat kellett a városkában, de úgy látszik, hogy az uralkodó véleménye ez eset iránt mégis az volt, melynek a vendéglős adott kifejezést, mondván: „valóban mulattató párbaj volt!“ Az esemény második szereplője másnap leghigadtábban beszélgetett felőle az ebédnél.

** (Sajátságos szomorú történet.) A „Malta Times“ írja: Egy fiatal mátkapár a görög „Eunomia“ gőzösön kéjtuzást tón. A hajón tűz támadt; a kétségbeesett völegény a női kabinba rohan, megragadja mátkáját, és a vízbe ugrik vele. A legnagyobb életveszély kiállása után egy mentő ladik felfogja őket, de a völegény iszonyodva látja, hogy — idegen nőt ment meg. Azonnal visszatért a hajóra, hogy végleg meggyőződjék neje borzasztó haláláról. A megmentett egy fiatal athéni hölgy; s a dolog úgy történt, hogy a fiatal ember rémültében idegen kabinba rohant be.

** (Eledel nélkül élő nő.) A „Times“ a következő csodálatos esetet közli: „Az ennellani kerületben — másfél mérföldnyire Prestonól — van egy kunyhó, melyben egy fiatal asszony már három év óta őzi az ágyat, és másfél éve semmit nem evett. Neve Riding Anna, harminczhárom éves, és nagyénjénél lakik. Betegsége előt erős, egészséges asszony volt, ki soha sem mulaszt el napi munkáját, és Horrocks malmában, Preston mellett volt alkalmazva. Midőn megbetegedett, rögtön orvost hívtak, ki három évig gyógyította, sőt közbe-közbe többben is eljártak hozzá, de eredménytelenül, s hat hónap óta minden kísérlettel fölhaltak, s a szegény asszony sorsára van hagyva, miután — nagyénjén nézete szerit — ez a mindenható akarata. Tizenhat hó óta csak néhány csöpp vizet vett magához. Semmi sem kell neki. Valóban megfoghatatlan, mint képes annyi időn át semmi nélkül meglenni. Tökéletesen magánál van, de szerfölött gyöngye, keveset alszik, és nem képes égo gyertyát egyik szobából a másikba vinni. Rokonai szegény, de becsületes emberek, kik nem igryeznek tiktét csinálni az egészről, s már több hírneves orvos nézte meg Londonból.“

** (Harczi diadalmjelenetek.) Geroy ezredes az oroszok által legújabbán meghódított kuldzsai khánáság elleni hadjáratáról megérkezvén, a következő diadalmjeleneteket hozta magával: két ócska khinai eredetű zászlót, egy seylem napernyőt, melyet a khinaiak a kuldzsai szultánnak, hazafiás magaviseletének elismerésül ajánlékoztak, egy nagy és két kisebb állami pecsétet és a kuldzsai erőd kapujából négy vaskulcsot. A nagy állami pecsét fából van s réz lemezekkel körülvonva. A kisebb pecsétnek egyike vörös rézből készült s egyedül az ügyeket illető okmányoknál használtatott; a harmadik szintén fapécset, mely az elsőhöz hasonló körirattal visel. A négy kulcs, orosz gyártmányu, melyekön hosszukás fadarabkák lógnak s az illető kapu számával jegyezve.

** (Mennyi kávét fogyasztunk?) Ausztriában és Magyarországon a kávéfogyasztás napról-napra növekszik. 1850 óta a fogyasztás nem kevesebb, mint 125 százalékkal növekedett. 1850-ben behoztak kávét 226,200 vámmászát, 1855-ben 377,600-at, 1860-ban 400,000, 1865-ben 425,000-et, 1869-ben 468,400-at, 1870-ben pedig már 511,000 vámmászányit.

** (Angol vélemény a pápai csalhatatlanságról.) Az angolok és skótok rendszeren májusban tartják nagyobb egyházi gyűléseiket; így ily egyházi gyűlésen a jótékonyaságról ismeretes lord Naphteshury következőket nyilatkozott: „Hogy mily vérszes és káros a pápi nótlenség, azt nyilván bizonyítja legújabbán a pápa csalhatatlanságának hit-czikkelylely tétele. Ennek egyenesen a pápi nótlenség az oka, mert, ha föltesszük, hogy a pápának felesége van: valjon megengedné-e ez neki, hogy magát csak egy óráig is csalhatatlannak tartsa?“

** (200 házat) szállítottak Amerikába, Chicagóból Colorado területre, szobástól (számra mindegyikében 7), ablakostól, ajtóstól, erkélyestől stb. már t. i. alkatrészekből, levelet irtó és ezredeshez, ki esotleg nem volt jelen, és melyben végrondeletét megírta. Azután még ugyanazon

Melléklet a Vasárnapi Ujság 37-ik számához 1871. szept. 10.

T Á R H Á Z.

Irodalom és művészet.

— (A nemzeti színház könyvtárából.) Pfeifer Ferdinánd ez életrevaló hasznos vállalatából ismét néhány füzet jelent meg. Vidéki színpadoknak, színészeknek, de a színirodalom minden kedvelőjének is szivesen fogadtakok lesznek az újabb füzetek is, melyek, a tizenhatodikon kezdve, a következők: *XVI. „Angelo.“* Dráma 3 felv. Irta Hugó Viktor, ford. Endrődi Sándor. — *XVII. „Az udvari bolond.“* Eredeti vigj. 3 felv. Irta Szigligeti (A Teleki-alapítványból 100 arany pályadíjjal jutalmazva). — *XVIII. „Laury kisasszony.“* A vár-falak között. Dráma 5 felv. Irta Dr. Mosing, C. Ford. Paulay. — *XIX. „A dicsőség bajjairól.“* Bohózat 1 felv. Irta Bekett G. A. Angolból. — *XX. „Nőudvarlás.“* Eredeti vigj. 1 felv. Irta Láng Lajos. — *XXI. „A kukenyőtojás.“* Nagy opera 5 felvonásban. Irta Scribe. Ford. Nádaskay Lajos. Zenéjét Meyerbeer. — *XXII. „Apró félreértések.“* Vigjáték 1 felvonásban. Irta Lunn József. Angolból. *XXIII. „Az árny.“* Vig opera 3 felv. Irta Saint-Georg, és M. Zenéjét szerz. Flotow M. Ford. Ormay F. — Minden egyes füzet ára 40 kr. De 10 füzetenként 3 fr, a mi kétségkívül igen előnyös azokra, a kik az egész vállalatot meg akarják szerzeni.

— (Ugyancsak Pfeiferrel) jelent meg „A saturday vers lenyegé és története a rómaiaknál“; becses irodalom-történeti tanulmány dr. Hóman Ottó egyetemi magántanártól. Bővített lenyomat a „Philologiai Közöny“-ből. A tudományos szak-irodalom ez ága iránt érdeklődőket ismételve figyelmesztjük ugy az emlitet folyóiratra, mint a jelen értekezésre. — „A szarnokok titkai“, közli Szokoly Viktor, negyedik kötet, melyvel az egész mű be van fejezve. Egy kötet ára 1 ft. 10; az egész munkáé 4 fr 20 kr. — „Országgyűlési törvények“ 1871-diki évfolyama; II. füzet XXV.—XLIII. t. cz. Ára 80 kr. E gyűjtemény az 1871-ben eddig szentesített összes törvénycikkeket tartalmazza s a két füzet ára egy vastag kötetben zsebkiadásban, 1 ft 60 kr.

— (A „Philologiai Közöny“-ből,) melyet Bartal Antal és dr. Hóman Ottó jelesül szerkesztenek s áldozattal adnak ki, ismét kettős füzet jelent meg, ezuttal a hatodik és hetedik. Tartalma méltó az eddigiekhez. Egyik szerkesztő, Bartal, tájékozott kalauzt indít meg az összehasonlító nyelvészet terén; a másik, dr. Hóman, „A homéri kérdés jelenlegi állását“ kezdi ismertetni. Rendkívül érdekes s nálunk még kevesebb fejtegetést kérés, daczára, hogy az egész tudós világot évtizedek óta érdekli. Mind a kettő első közlemény még. — E kettő követi: „A közép és új atikai vigjáték-írók nézetei a görög néphit isteneiről“, Malmos K.-tól, hasonlóan igen érdekes kérdés, mint általában az hogy a görög költészetre s különösen a drámára mi befolyása volt a hitregének. Coulange gyönyörű műve az ókori társadalomról (La cité antique) folytatattik. Majd ismét Hóman Pindaricát kezd, ki nem fogva az érdekesbnél érdekeseb, nemcsak nyelvészeti, hanem irodalmi értékű tárgyakból. A tömött füzetet külföldi klassz. philologiai folyóiratokból vett kivonatok zárják be. — A tudomány színvonalán álló vállalat s semmit sem sajnálnánk, sem szégyellenénk jobban, mintha részvét-hiány miatt meg kellene szünnie.

** (Megjelenik) az országos erdészeti egyesület közlönye, az „Erdészeti Lapok“ tizedik évfolyamának 8-ik füzeté. Szerkeszti Bedő Albert. Tartalma: Nyilt levél hazai fakereskedésünk érdekében. — Erdélyi kincstári erdőségeiről. — Csemeternevelés iskolázzással. — A magyar közgazdasági gyűlés alapszabály-tervezete. — Erdőtermények árjegyzéke. — Különtételek.

** (A Csonkai dicsőletteményre) kitűzött pályadíjra — 40 arany — a debreczeni bíráló bizottság egyik pályaművet sem ítélte érdemesnek, s a pályázatot f. évi okt. 1-ig ismét meghosszabította.

** (A népszámmű pályázat eredménye.) A bírálok Gyulai Pál, Deák Farkas, Foleki, Paulay és b. Orczy Bódog hétfőn ítélték oda a nemzeti színház által népszámműre kitűzött száz aranyat. A beérkezett pályaművek közül belesze anyan kevésnek volt, de társai közül mind korszerűségi, mind igényes szerkesztésűt fogva kitünt. „A strike“ című népszámmű, melynek némi hiányai mellett is nagy színpadi hatást — jósolnak. A bírálok egyhangulag ennek ítéltek a jutalmat. A

pályanyertes művet ketten szerették: Balás Sándor és Szigligeti. A nemzeti színház igazgató-sága a jövő évre is szándékozik népszámmű pályázatot hirdetni.

** (Szigeti József) legújabb művéből: „Toldy Miklós“-ból már folynak a próbák a nemzeti színpadon. Első előadása némileg színházi ünneppé is lesz, miután Szigeti, ki e darab legérdekesebb alakját: Benczét személyesíti, e napon üli meg színészkedésének harminczadik évfordulóját.

** (Munkácsy Mihály) festész hazánkfia októberben Düsseldorfból Párisba teszi át lakását, hol (Rue Duperre) díszes műtermet rendez be. Munkácsy a külföldön folyvást igen sok megrendelést kap képekre.

— (Múlt szünetünk egyik irodalmi újdonságára vonatkozólag) a következő levelet vettük: — A „Vasárnapi Ujság“ legközelebbi számában „Még három román népdallam“ című feltevéseknek árá iránt tett kérdésre szerencsém van felvilágosítást választani, hogy az árt azért nem tettem ki, mert nem volt szándékomban a füzetekét könyváruis uton hozni forgalomba, miután egészen más czölközés szántam azt, mint enhasznom végett történt előadásra. Mindössze 2000 példányt nyomattam. Ebből eddigelő: 1000 példányt ingyen a néptanítók rendelkezése alá bocsátottam, 100 példányt Ráczekebe küldöttem le az ottani közös iskola taneszközei gyarapítására, 100 példányt nagyságos Glac Antalné asszonynak adtam át a „Cselédképző-egylet“ munkaterme fölszerelésére, 100 példányt f. Falk Zsigmond urhoz küldöttem a könyvnyomdászok betegsegélyző és nyugdíjintézeté javára. Egypár száz példányt Pestmegye közsegeiben osztattam ki; néhány példányt pedig a fejezték könyvtára részére küldöttem be az igazságügyi miniszteriumhoz. A még nálam megmaradt egypár száz példányt szintén megvan rendeltetése. Egyébiránt a füzetke vagy n. Glac Antalné asszonynál (országút 34. sz. alatt) vagy t. Falk Zsigmond urnál 20 kr-ért megazerezhető. — Ács Károly.

Közintézetek, egyletek.

** (Tízöltő-szövetségi ünnepély.) A folyó hó közepén Pesten tartandó országos tízöltő szövetségi ünnepélyben való részvételre az ország minden részéből 700-on fölül jelentkezők résztvevők. Az ünnepély jelképe a fölkezt biztosító társulatok is járultak szerényke filléreikkel. Az első magyar általános biztosító társulat e czölköz ugyanis 100 frtot, a „Duna“ 20 frtot, a „Victoria“ pedig 50 frtot adott.

** (Az országos képművészeti társulat.) f. évi október 1-én nyitja meg tárlatát Debreczenben a városból nagy tanácsteremben; a kiállítandó mintegy 3 hétig tart. A kiállítandó művek száma 105 darab lesz.

** (A honvéd-menház) tőkéjéhez adományokká járult hazafiaknak és honleányoknak Vidats János, a honvéd-menház építő bizottságának elnöke értesíti, hogy a honvédmenház alapkövének elhelyezési ünnepélye rövid időn elkövetkezik. Adig is azonban, míg az ünnepélyt rendező bizottság megállapodását hírlapok és falragaszok útján közzétehetné — felszólítja mindazokat, kik a 48—49-ki napokra vonatkozó valamely érdekesebb okmányt vagy emléket a honvéd-menház alapkövé alá helyzetni óhajtanának, miszerint azokat hozzá (Pest, két nyul-utca 8. sz.) lehető hamar erdekben avagy másolhatban beküldeni sziveskedjenek.

Egyház és iskola.

** (A munkácsy püspök N.-Ruszkán.) A munkácsy görög katolikus püspök Pankovics István, nemrég a tűz által nagy részt elhamvasztott N.-Ruszkát meglátogatta. A plébános épületében szállott meg, s a kedvelt egyháznagy megjelenésének híre nemcsak saját papjai jöttek össze, hanem a r. k. plébános és a protestáns esperes is hozzájuk csatlakozott. Ezek élén V. J. g. k. kerületi esperes fogadta őt, mire a püspök meleg, ékes és hazafiás szavakban válaszolt. Ezután a haragok megkondultak, a vész által sújtott lakosság a templomba tért, hola püspök a vesztylek elhárításáért imádkozott. A püspök tiszteletére a lelkészlakot rendezett lakomán a protestáns espe-

res emelt poharat a derék püspökért, míg egy r. k. plébános felkászontésében szintén magasztalá a püspök áldáshozó törekvéseit, nemes lelkületét, szívóságát. E felkászontéseket a püspök ur viszonzotta, többekért, különösen ragaszkodással telt papjaiért irtve poharat. — E tudósítás alkalmából Pankovicsról, kit a muszka lapok magyar érzelmeit folyvást szidalmaznak, azt is följegyezhetjük, hogy a magyar püspökök közül ő nem járult a csalhatatlansági dogma elfogadásához.

— (Iskolai jelentés.) A körmöczbányai állami főreáltanodán a jövő tanév kezdetével a már tavaly főnállott négy osztályhoz megnyitják az 5-dik, vagyis 2-dik felosztály is. A beiratások szept. 28-ától okt. 4-éig tartanak. A beiratásokat csak alapos gátló okok mellett lehet meg fölvenni. Ha valamely gimnáziumos tanuló akarna át lépni a reáltanodába, ugy az 1-ső gymn. osztályból az 1-ső reosztályba, a 2-ikből a 2-ikba, a 3-ikből a 3-ikba és a 4-ikből a 4-ikbe vétetik föl. Az 5-ik osztályba csak felgymnáziumi tanulók léphetnek át, és ezek is csak akkor, ha a leíró mértanból, mennyiség-tanból és vegytanból — a mennyire ezen tantárgyak a 4-dik reosztályban tanítottak — a fölveti vizsgálatok jó sikerrel kiállják. Ez alkalommal el nem mulasztatom a körmöczbányai főreáltanodát, különösen az északi vaspálya mentén és közelében fekvő magyar és tót ajku megyék és városok figyelmébe ajánlani, a mennyiben e vasut által Körmöczbánya városában könnyebben hozzáférhetővé vált, és a tanulóknak a reáltanulmányok mellett a legrovidebb idő alatt a német nyelvet is elsajátíthatják maguknak. E város különben is egészséges fekvése, aránylagos elősősága (teljes ellátásért fizettek tavaly 10—25 fot) s több más szerencsés körülmény iskolánk kiválóan alkalmas teszi. — Schröder Károly, a körmöczbányai főreáltanoda igazgatója.

— (Értesítés.) A kunszentmiklósi hely. hitv. hat osztályu gimnáziumban az 1871—72-ik iskolai évben az előadások október hó 4-én kezdődnek; az ezt megelőző három napon tartatnak a felvételi, javító, magánvizsgák és beiratások. A vidéki szülőkre nézve nagyon előnyös, hogy Kunszentmiklóson a tanulóknak igen mérsékelt fizetésért magán házaknál teljes és tisztességes ellátásban részesülhetnek, az egész évi tandíj csak 4 fr; továbbá, a tanulóknak a rendes tantárgyakon kívül, a tornaszablon, rajzban, műnekekben, gyümölcsfa-tenyésztésben és nemesítésben is nyernekt oktatást. Kelt Kunszentmiklóson 1871. szept. hó 1-én — Melzer Károly, igazgató-tanár.

Ipar, gazdaság, kereskedés.

** (Lónyay Menyhért gr. újabb telepe.) A pesti szeszgyár roppant trágyahalmazának végre akadt gazdája. Lónyay Menyhért alkudozásokat kezdett a társasággal, hogy az összes trágya-halmazt Pest mellett, sz.-lőrinczi birtokára szállíttathassa. A társaság örül, ha trágyáját megzabaldulhat, Lónyay pedig sz.-lőrinczi birtokait e trágyával igen tetemesen értékesíti, s ezenkívül ugyan e birtokával más praktikus dolgot is tett. Nyolcvan hold erdőt e napokban ugyanis eladott házhelyeknek, és pedig 1 frjtával ólet. A házhelyeket többnyire pestiek vették meg nyári lakoknak. Sz.-Lőrincz mintegy 10 perczre fekszik Kőbányán alól, s mint mondják, Lónyay kiviszi, hogy az osztrák államvasut-társaságnak ott állomása lesz. A sz.-lőrinczi erdőben a maga számára is nagyszerű nyári lakot épített.

♣ (A szivarokészítés) és a szivarfogyasztás évről évre növekszik. Hivatalos kimutatások szerint a magy. kir. dohánygyárakban 1869. 271,953,000 darab szivar készült, míg a múlt 1870. évben már 369,473,000 db-ra rugott a gyártott szivarok száma.

Közlekedés.

♣ (Vasuti előemelő.) Festetics Béla gróf és társai előmunkálatai engedélyt nyertek egy Pesttől Dabason, Kunszentmiklóson, Szabadzsaláson, Kis-Kőrösön, Halason, Szabadkán és Ujvidéken át Mitroviczig vezetőndő gőzmozdonyu vasutra, elágazásokkal Dabastól Czegledig és Ujvidéktől Zimonyig.

♣ (A Duna-szabályozásánál) a víz fenekét oly vidrákkal fogják kotorni, minőket a suezai csator-

nánál alkalmaztak. Ezek már utban vannak, s mivel Bécsig meg is érkeztek, valószínűleg nem sokára itt lesznek.

(Kerkeplő pénzügyminiszter) erdélyi körútjában a hó első napján érkezett Décsre, a hol tiszteletére este kivilágították a város. Másnap kirándult Décsaknára s onnan Kolozsvár felé ment. Egy pár nap mulva váratlanul Szebenbe érkezett, s megnévezén a látni valókat, Fogaras felé folytatta tovább útját, az ottani kincstári uradalom megtekintése végett.

Mi újság?

(A fejedelmi szalburgi találkozása) veszi igénybe jelenleg teljesen a politikai figyelmét. A mit a diplomaták egymással beszéltek, az egyelőre természetesen hét pecséttel elzárt titok, s csak a konjekturális politika fogja rögtön e titkot szellettetni. A Salzburgi vonatkozó apróságokból azonban álljon itt néhány. Így nem épen érdemtelen adat, hogy az osztrák fejedelmi lak trónterméből eltávolított Napoleon császár és Eugénia császárné arcképeit, melyeket Winterhalter mesteri ecsetje festett, s melyeket 1867-ben adott a francia császár az osztrák császárnak emlékére. Az eltávolítás azért történt, hogy Vilmos császár „ne botránkozzék meg“ e képekben. A miniszterek tanácskozó terméül pedig a fejedelmi lakban ugyanazon szobát rendezték be, melyben 4 évvel ezelőtt Eugénia császárné lakott. — A hivatalos táviratok szerint Vilmos császár szept. 6-án este 6 óra 45 perckor érkezett Salzburgba 95 tagból álló kísérettel; Ferenc József 6 Felsője már előbb oda érkezett 115 tagból álló kísérettel s épen egy órával előbb, 5 óra 45 perckor már a német császár szállására ment, porosz ezredesi egyenruhában. Kísérői voltak többek közt: Lajos Viktor főhg., Beust, Andrássy, Hohenwarth. A mint a német császár megérkezett, a katonai zenekar a porosz néphymnus játszta, s az osztrák császár ama négyfogatú posta-kocsi felé ugrott, melyből a német császár osztrák ezredesi egyenruhában kilépett. A két császár összelelkelt, összecsofolózták a nép élénk kiáltása között. A kíséret bemutatása után a két császár a német császár terembe vonult. 7 1/2 óra körül udvari ebéd volt. Bismarck megérkezése után azonnal meglátogatta Hohenwarthot és Andrássyt, kik másnap vizonozták a Bismarckot. Szept. 7-én 4 óra 30 perckor nagy díszben volt, azután sétakocsizás Klesheimbe, hegyorom-világítás, s tea-estély a császárnál. — Szept. 6-án este Bismarck, Beust és gr. Andrássy a „salzburgi egyezmény“ fölött éjfélig értekeztek, s Bismarck még reggeli három órák is dolgozott. Beust, Andrássy és Hohenwarth 7-én kihallgatáson voltak Vilmos császárnál.

(A belga királyné) Pesten időzése alatt meglátogatta Tettei Nándor váci-utcai könyvkereskedését is s személyesen kiválóga és megvárlá Petőfi, Arany, Tompa, Kisfaludy és más magyar remekírók munkáit díszkiadásban.

(Mária királyné pogácsája.) A belga királyné alcstiti időzése kedélyes szórakozásokkal volt fűszerezve. Így a többi közt kirándultak csengő négyes fogatú debreczeni kocsin a közeli erdőbe, kivétel nélkül mind népies öltönyben; a deli természet királynénak a szép Klotild főhercegnőnek kitűnően állhatott a fehérmegeyi paraszt menyecskék festői ruházata. Ott kint pedig sátrort vertek, József főherceg nyalka póregény jelmezében rakta a tüzet, a főhercegné sütötte a pecsenyét, s a királyné gyurta a pogácsának valót. Persze, hogy pompásan esett aztán a vigan, tréfák közt folyó lakoma. A színtelen meghívott Rómer Flóris — a főhercegi háznak legbizalmasabb embere — zsebre dugott a pogácsák közül egyet. — Néhány nap mulva megtekinté a királyné Pesten a

többi közt a muzeum régiségárát is. Ott látott pedig üveg alatt egy pogácsát e fölirattal: „Mária belga királyné sütötte ekkor s ekkor alesi erdőben.“

(Kerkeplő pénzügyminiszter) erdélyi körútjában a hó első napján érkezett Décsre, a hol tiszteletére este kivilágították a város. Másnap kirándult Décsaknára s onnan Kolozsvár felé ment. Egy pár nap mulva váratlanul Szebenbe érkezett, s megnévezén a látni valókat, Fogaras felé folytatta tovább útját, az ottani kincstári uradalom megtekintése végett.

(A belügyminiszter előterjesztése) Lénárd Máté, Szabadka város polgármesterét a király Szabadka, Zombor és Ujvidék szab. kir. városok főispánjává nevezte ki.

(A mai úszkedő világban) nem lesz érdektelen följegyezni, hogy a bécsi tözde szept. 1-jén tartá meg alapításának 100-ik évfordulóját, azaz: hogy meg nem tartá, hanem csak akkor volt, mert a nap minden ünneplésség nélkül szokott módon folyt le. A bécsi tözde Mária Terézia alapítá 1771-iki szept. 1-jén egy császári patens által, mely azt „nyilvános értékpapírral való kereskedés végett“ megnyitá.

(A Fertő apátsága) folytán pör támadt a szárazon maradt földekért, a partvidéki birtokosok közt. E pör most ért véget. A pesti királyi ítélőtábla másodbírósi ítélete ugyanis a legfőbb ítélőszékhez fölbevezetvén, mielőtt ez benne ítéletet hozott volna, az igénylő felek, ugy mint herceg Eszterházy Miklós, gróf Széchenyi Béla, Zalka János győri püspök s sz. k. Sopron és Ruszt város kiegészíttek.

(Haldiosások.) Az irodalom egy buzgó munkását vesztette el Lőrinczi Lehr Zsigmond pozsonyi tanár halálával. Legszébb éveiben tüdővész vetett véget életének f. hó 3-án. Irodalmunkat sok jó költemény és klasszikus mű fordításával gyarapítá; a Kisfaludy-társaság Shakespeare-kiadásában is több fordítás van tollából. — Nagy József, debreczeni reform. lelkes, szept. 4-én halt meg e városban. A halál hírtelen lepte meg a köztisztelőben álló férfit, mert még előtte való nap az egyházi gyűlésben részt vett. 1806-ban született s 1853 óta a debreczeni reform. közseg lelkes volt, 1857 óta pedig a debreczeni egyházmegye esperese. — Krádlitz Kálmán, volt pestmegyei törvényszéki tanácsos, s később budavárosi tanácsnok, legutóbb pedig az egyesült budapesti takarékpénztár titkára, e hó 4-kén 43 éves korában meghalt. — A pannonhegyi Szt.-Benedek-rend buzgó tagját vesztette, Maszuskovics Polykárp áldozárban. A boldogult, ki kiérdemült gimnáziumi tanár, a pannonhalmi főmonostor alperjele, a főpátsági liceum aligazgatója és a főpátsági terület dékánja volt, 58 évet élt. — Augusztus 28-án hunyt el Fiume város egyik legjobb magyar érzelmi polgára: Bolt Bálint 93 éves korában. — Özevgy Horváth Miklósné, Jécsy Kata, aug. 26-án hunyt el Gerenden (Erdély, Tordamegye) életre 70-ik évében. A régi jó idők lelkes, derék, magyar asszonyai egyike hunyt el benne, gyermekei, unokái, s számos tisztelői bánatára. — Pestről is vettünk egy gyászjelentést: Mayerly Károlyné szül. Sas Maria saját és gyermekei nevében jelenti Mayerly Károly szept. 6-dikán élte 85-ik évében történt halálát.

Nemzeti színház.

Péntek, szept. 1. Először: „Laury kisasszony, vagy a várpalota között.“ Dráma 5 felv. Irta Mosing; ford. Paulay. Szombat, szept. 2. „Mária.“ Opera 4 felv. Zenéjét szerz. Flotow. — (Dogyó A. ur föllépteni). Vasárnap, szept. 3. „A nagyapó.“ Eredeti népszínmű 3 felv. Irta Szilgietti. Hétfő, szept. 4. Másodszor: „Laury kisasszony.“ Dráma 5 felv. Irta Mosing; ford. Paulay. Kedd, szept. 5. „Fidelio.“ Opera 2 felv. Zenéjét szerz. Beethoven. Szerda, szept. 6. „Misanthrop.“ Vigjáték 5 felv. Irta Molière; ford. Szász K. — És „A toll hatalma.“ Dramolett 1 felv. Schlesinger után N. N. Csütörtök, szept. 7. „Faust.“ Opera 5 felv. Zenéjét szerzette Gounod.

Szerkesztői mondanivaló.

— Losonczi. H. J. Éjj alakok, történet a nép szájából. Az lehet, hogy nép beszélt ilyesmire; de az sem történet, sem beszéd. Nincs benne semmi eszme, semmi jellem, semmi szellem. Nem érdemes kinyomatni.

— Pest. Cs. S. Valóban, ön előre megirta szerkesztői mondanivalókat. Azért nem is ismételtük.

— V. Palota. A költeményben tulajomó az eszmélkedés s fájdalom, a költszet rovására. Ennek jobban át kellene hatnia azt, különben versbe edzet elmdlkedés vagy predikáció marad. Több melegség, az egyéniség erősb érvényesítése, elánkebb képződés kellene, hogy ily nemű költemények igazán költszetté váljanak. Tompa tudta ezt, s Arany; ok példányul szolgálhatnak a költszetet e nemében is.

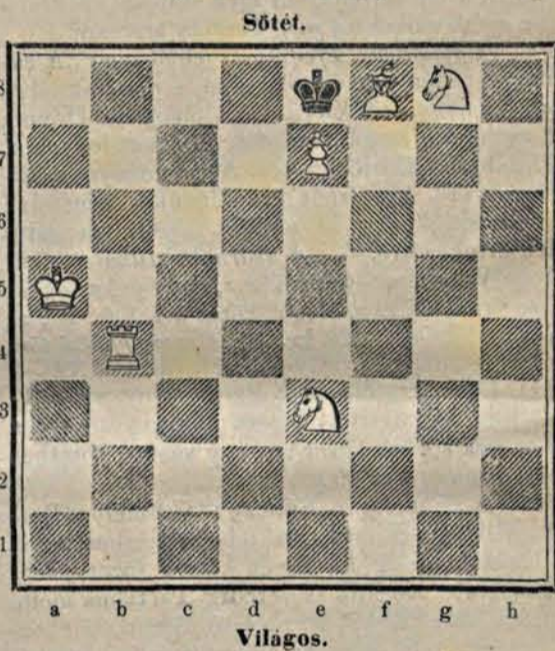
— Egy arczkép felett. Épen az előbbinek hibájában szenved. De itt ahoz még a forma pongyolassága vagy merő hiánya is járul. A többiek is arra mutatnak, hogy sok gyakorlatra van szükség még a nem tehetségtelen szerzőnek. Egy, a legkisebbik dal, előnyösen válik ki a többi közül, s azt közzé is fogjuk.

— L. J. „A folyó.“ A befőzés meglepő; itt-ott a kidolgozás is esimes. De még a szerkesztetnek s alakításnak nem ura; a készülődés igen hosszú, s a hármas beszéd nem elég jellemző, nem egyén; kivált a bírtónórú nincs elalvá. Kísértés meg akár e tárgyat (de nem aprólkos csi-szolgálatossal, hanem teljesen átdolgozva) akár mást, tán jobban fog sikerülni.

— Sz. K. „Az ártatlanus gyermek.“ Gyöngöcske. Olvassa el Vörösmartytól „A szép hajadon“ című hőjós költeményét.

SAKKJÁTÉK.

615-ik sz. f. — Loyd Samutól. (New-Yorkban.)

Világos indul s a harmadik lépésre mattot mond.

Az 610-ik számú feladvány megfejtése. (Gérez Károlytól Sárospatakon.)

- Vil. Söt. 1. Kf8-e7 Ff4-g5+ 2. Ke7-e6 Fg5-d8: 3. Hf7-e5 tetsz. szer. 4. c2-c3 matt.

Helyesen fejtették meg: Veszprémben: Fülöp József. — Jászkiegyen: Galambos István és László — Cegléden: Galambos Károly. — Karcagyon: Kacsó Lajos. — Nagy-Szalontán: Kovács Albert. — A pesti sakk-kör.

A Vasárnapi Újság és Politikai Ujdonságokból 1871. július 1-től kezdve néhány teljes számú példány még folyóvást kapható. Az előfizetési föltételek a lap homlokán olvashatók. — Azon t. ez. olvasóinkat kiknek előfizetésök aug. hó végével lejár, tisztelttel felkérjük, sziveskedjenek az előfizetést mielőbb megújítani. — Pest, aug. 26. 1871. A kiadó-hivatal.

Lapunk mai számához van mellékelve: a „Nefeletjs“ és „Szépirodalmi Csarnok“ előfizetési föhívása 1871. okt.—decz. évnegyedes folyamára.

TARTALOM.

Paul de Kock (arczkép). — Vándordal. — Őszi dal. — Zsugori Péter kincse (folyt.). — Hogy gyártották régen a dícsőséget? — Agarászat (képpel). — Az aradi nagygyűlés (képpel). — Arad közel vidéke (képpel). — Magyar Amerika, II. — Az algiri lázadás (képpel). — Egyveleg. — Tarhaz: Irodalom és művészet. — Közintézetek, egyletek. — Egyház és iskola. — Ipar, gazdaság, kereskedés. — Közlekedés. — Mi újság? — Nemzeti színház. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték. — Heti-naptár.

Felölös szerkesztő: Nagy Miklós, (L. magyar-utca 21. sz.)

HIRDETÉSEK.

Figyelmeztetés

a szülőknek!

Ezzel a t. ez. szülőknek figyelmében ajánlom az általam évek óta készített és sikerrel használt „Gilisztá-csokoládét“,

mely nemcsak biztos hatása által minden ily nemű találmányt föllümul, de egyszerűenind a gyermekeknek kellemes ízűnél fogva igen könnyen beadható; lehet szárazon, tejben vagy vízben feloldva más étel közé keverve beadni, a nélkül, hogy áltál legkevesebb is vesztené hatásából.

1 db. 15 kr., 6 db. 72 kr., 12 db. 1 ft. 20 kr., postán küldve 10 krral több. 1144 (1-26)

Sípöcz István, gyógyszerész Pécsent.

Iskola-értesítvény.

Alólírott a t. ez. szülők értesíti, miszerint: 1) felsőbb kereskedelmi iskolája a nyilvánosság jellegével ruházottat fel és megengedett, hogy jogerővel bizonyítványokat adhasson ki: 2) hogy azon tanulók, kik az előirt előkészsület után felsőbb kereskedelmi iskolájá két osztályt jó sikerrel végzendik, azon becses kedvezményben részesülnek, hogy minden további szigorlat nélkül az egyves önkényesek sorában belephetnek; 3) hogy három alsóbb osztályt akként szervezte, miszerint ezek egy önálló alrealkolával egyenlők legyenek, de a mellett a kereskedelmi igényeknek is feleljenek meg, miert is a 3-ik alrealkolával párhuzamosan az eddigi 3-ik kereskedelmi osztály eredeti szervezetébenazon tanonczok számára fog fennállni, kik az ebben nyitott elméleti kiképzéssel megelégedve azonnal a gyakorlatba akarnak átlépni. A felvételi föltételeket, a havi és félévteli díjakat az évi tudósítvány tartalmazza. A rendes iskola év október 2-án, a beiratások szeptember 25-ével vendiki kezdetüket. 1121 (5-6) Pesten, országút 4. sz. 1871. júliusban.

Röser Miklós, tulajdonos igazgató.

Mindennemű takaró-papíros (Makulatur)

kapható Pesten, egyetem-utca 4. sz. alatt.

Hetedik kiadás

(magyar nyelven negyedik).

A nemi élet útjával s veszélyével.

Értekezések a nemz. és nemi betegségekről, az utóbbiak év- és gyógy-módjairól. 1102 (4-13) Függékkel a bujakóri ragályzástól és Dr. Rodet, lyoni orvos ragályelleni legbiztosb újszeréről.

A férfi és női ivarszerök bonctani ábrával. Ára: 1 ujforint.

Postán megküldve 10 krral több; utánvétellel 40 krral több.

Megrendelheté szerzőtől következő czim alatt:

Dr. Elber V. U. Pesten, József-utca 66-ik számú saját házában

KERTÉSZÉS EISERT

ajánlják a következő vadász- és véd-fegyverek dús választékát.

Kétsővű hátultöltő Lefauchaux vadász-fegyverek. Kétsővű percussió vadász-fegyverek. Egycsővű percussió fegyverek. Percussió zseb-pisztolyok. Flobert-féle szoba-fegyverek. Henry-Rifle.

Vontcsővű Lefauchaux revolverek. Lefauchaux marc-revolverek. Amerikai Sharps zseb-revolverek.

Jó minőségű vadász-szerek.

Eredeti amerikai hátultöltő ismételő fegyver, az eddig feltalált golyó-fegyverek legkérdésesebbike, mely egy fél percz alatt 16-szor üthető el, melyre, vadászhoz, szarvas, tiszok s egyéb fővadászokra, különösen pedig erdőben és a háznál mint „védfegyver“ igen ajánlandó. Ára 145 ft. Réztöltények száma 240 kr. Réztestes rajta és leírásal kívántra szolgálnak.

Table with columns for 'Papír töltény-hüvelyek Lefauchaux fegyverekhez.' and 'Kézen töltött töltények Lefauchaux-revolverekhez.' listing various calibers and prices.

1130 (2-6)

Teljesen megjelent! Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatalában Pesten (egyetem-utca 4. sz.) és minden könyvkereskedésben kapható: MAGYAR SZABADSÁGHARCZ TÖRTÉNETE 1848-1849. Irta Vargyas Endre. 108 képpel. (Nagy 8-rét, 468 lap.) Füzve 4 frt.

Advertisement for 'Patkány-méreg' (Rat Poison) by Török József, claiming to be the best in the world.

Advertisement for 'Patkány-méreg' (Rat Poison) by Török József, claiming to be the best in the world.

Advertisement for 'Mellbetegeket' (Chest Diseases) by Ernst L., a doctor and pharmacist.

Table titled 'HETI-NAPTAR' showing the calendar for the week of September 10th (Vasár) to 16th (Szomb), including religious observances and dates for the Catholic and Protestant calendars.

Kollarits József és fia (12-4-2)
„YPSILANTHOZ“
 czimzett legelő
vászonruha gyári raktárban
 váci-utczában Pesten,
 kaphatók a legolcsóbb árakon s legnagyobb választékban
mindennemű kész fehérneműk férfiak, hölgyek és
gyermek számára.

Férfi-íngek, rumburgi, hollandi vagy irlandi vászomból 2 ft. 50 kr., 3 ft., 3 ft. 50 kr., 4 ft., 4 ft. 50 kr., 5 ft., 5 ft. 50 kr., 6 ft., 6 ft. 50 kr., 7 ft., 8 ft., 10 ft., 12 ft.
 Ball íngek férfiak számára 3 ft., 3 ft. 50 kr., 4 ft., 4 ft. 50 kr., 5 ft. Hímzették 6 ft., 7 ft., 8 ft., 10 ft., 12 ft., 14 ft., egész 20 ft-ig.
 Színes férfi-íngek, 1 ft. 50 kr., 2 ft., 2 ft. 50 kr., 3 ft.
 Férfi-íngek fehér madapolanból 1 ft. 50 kr., 2 ft., 2 ft. 50 kr., 3 ft., 3 ft. 50 kr., 4 ft.
 Férfi-gatyák vászomból, magyar, fémagyar vagy francia szabásban 1 ft. 75 kr., 2 ft., 2 ft. 25 kr., 2 ft. 50 kr., 3 ft., 3 ft. 50 kr.
 Férfi-kraglik, kézelők, nyakkötők, kapezák és mindennemű vászon- és batliszt-zsebkendők.
 Női íngek vászomból egyszerűen 2 ft. 25 kr., 2 ft. 50 kr., 3 ft., 3 ft. 50 kr., 4 ft., 5 ft. hímzették 3 ft., 3 ft. 50 kr., 4 ft., 4 ft. 50 kr., 5 ft., jobban hímzették 6 ft., 7 ft., 8 ft., 10 ft., 12 ft., 14 ft., a legújabb francia divat szerint 4 ft., 4 ft. 50 kr., 5 ft., 6 ft., 7 ft., 8 ft., 9 ft., 10 ft., 12 ft.
 Női halo-corsek 1 ft. 85 kr., 2 ft. 2 ft. 25 kr., 2 ft. 50 kr., 2 ft. 75 kr., 3 ft., 3 ft. 50 kr., 4 ft., 4 ft. 50 kr., 5 ft., 6 ft., egész 12 ft-ig.
 Női váll-fűzők francia alakban 1 ft. 50 kr., 2 ft., 2 ft. 50 kr., 3 ft., 3 ft. 50 kr., 4 ft., 4 ft. 50 kr.
 Női alszoknyák és nadrágok perkalból, chiffonból, schnürli és piquetbarchet, éjjeli és negligé-fűzők, kapezák czérből, pamut, gyapot és mindennemű vászon- és batliszt-zsebkendők.
 Flu íngek vászomból, madapolanból és színesek is a legújanyosabb árakon, ugyszintén gatyák és kapezák.
 Leányka-íngek kivarrva vagy egyszerűen, corsettek, nadrágok és kapezák.
 A legnagyobb választékban bellett alsó-íngek és nadrágok urak és hölgyek számára, ugyszintén mindennemű teli szükségletek, legújabb flanel-íngek és slawtók.
 Továbbá ajánljuk nagy raktárunkat, rumburgi, hollandi s irlandi vászomból, darabját 25, 27, 28, 30, 32, 35, 38, 40, 50, 60 egész 120 ft-ig.
 Creas-vászon 12 ft., 12 ft. 50 kr., 13 ft., 14 ft., 15 ft., 16 ft., 17 ft., 18 ft., 20 ft. egész 25 forintig. 1131 (3-8)
 Törölköző-kendők tucaját 5 ft. 80 kr., 6 ft. 90 kr., 7 ft. 50 kr., 9 ft. 50 kr., 10 ft., 12 ft., egész 20 ft-ig.
 Asztalkendők tucaját 5 ft., 5 ft. 50 kr., 6 ft. egész 12 ft-ig.
 Színes canefas agyémeknek 9 ft., 10 ft., 11 ft., 12 ft., 13 ft. egész 16 ft-ig.
 Asztalkendők és készletek damasztból 6, 12, 18 és 23 személy számára.
 Fűgönyök a legnagyobb választékban 4 ft., 5 ft., 6 ft., 7 ft., 8 ft., 9 ft., 10 ft., 12 ft., 14 ft., 15 ft. párja.
 Asztal- és agyterítők, kávé-abroszok és szervétték.
 Menyasszonyi-hozomány-kiallítások 200 fttól 2000 forintig, kész fehérneműkben és vászonruháiban a legnagyobb választékban kaphatók. Kimerítő árjegyzéket kívánatra bérmentesen megküldjük.
 Levélbeli megkeresésekre még az nap, melyen megkapjuk, expedáljuk, és csomagolási díjt nem számítunk.

Pár rövid sor Vidats borsajtóiról.

Gazda ember tudja becsülni a borsajtót, tudja, hogy mennyi veszendőbe menő jó zamatu mustot takarít meg jó sajtójával. Sajtót készíteni minden ács, minden molnár, s minden kis gyáros kinyújtja kezét, pedig a jó sajtó készítése nem olyan könnyű dolog. És ha van olyan sajtó, mely azonkívül, hogy jól sajtol, — mi magában már nevezetes — még más jó tulajdonságokat is rejt magában, ez kétszeres figyelmet érdemel.

Tapasztalásom után mondhatom, hogy Vidats borsajtói etekintben kitűnők. Szőlő gazdáinkat érdekelni fogja a jeles készítmények megismerése. Ime röviden elmondom miről áll jóssága:

Vidats szilárd és becsületes magyar készítményi gyártmányai sokkal ismeretesebbek, mintsem azok az oldalról bővebb ismertetésre szorulóknak. Csak a leírásra szorítok tehát.

Vidats sajtójának előnye először abban áll, hogy csavarja lassu, nem gyors kanyarú. Ennélfogva lassabban haladva szorít, közben időt engedve a mustnak utórére; mert a gyors kanyarú csavar hirtelen nagyot nyomván elzárja utját a mustnak, s a törkölyt kívül keményre szorított réteggel véve körül, közből ép szemeket hagy meg. Jól elrakott törkölyretnél Vidats sajtójában ez nem fordul elő.

Igen könnyen és gyorsan kezelhető. Hordó-alakú dongából áll, melyek negyed hüvelyknyire vannak egymás mellé alkalmazva, s nyitott hordókat két-két vasbrónes foglalja össze. A donga csoport két félkörből áll, s ha a törköly ki van rajtolva, a dongák két felé nyílnak s ezen egyszerű műtét után kivethető a törköly csomag, s helyébe a gyorsan összalított kerethe semet más rendbeli rakható. Sokkal gyorsabban és egyszerűbben kezelhető, mint a négy oldalú.

De tisztában is tartható annál, mert itt nem lyukakon foly ki a sajtólás, hanem a dongák közén. Kinek lyukacsos sajtója van, tudja mennyi időt vesz igénybe a lyukak kistisztogatása, s a furt lyukak e mellett mindig adnak egy kis czeretes izet a sajtólásnak, mert a furt megszagattja a fa sejtjeit.

Medencéje alól kemény szerkezeti, s a felső roppant nyomásnak egész erővel ellenállni képes öntött vas medence, melyről szintén nem kap izet a must, míg a fa-medencénél vagy fa csatornánál ez el nem hátrítható. 1127 (3-8)

Ezenkívül nagy előnye az, hogy igen szűk helyen elfér.
 Az én sajtóm egy 9 lábnyi szélességű sajtó, színbén van felállítva, s igen könnyedén és jó kézigyben kezelhető.

Szerkezete egyszerű, könnyen szétbontható darabjaira, s könnyen összerakható. Tömör faoszlopokon és talpakon áll, erős vaskapcsok tartják össze, s nem könnyen romlik. Csak az idő foga emészt meg, ennek pedig semmi sem áll ellent. Ha pedig egyes darabjaiban valami nagy alig képzeltető erőszak által baja történék, minden falusi kovács és minden ács, kipótolhatja hibáit.

Es ennyi előnye mellett az ára sem nagy. 125 ft. magában ugyan sok pénz, de a czerészert szerkezet által megtakarított must, kiváló jó évben csak hamar kifut; ha pedig azt vesszük, hogy egy közönséges faszajtó az ára 50 — 60 — 80 ft., mely egy ritzedt sem szolgálja meg annak, mire ez képes, akkor valóban jutányosnak mondható.

Ímértelm, nemcsak meg nem bántam a ráfordított költséget, de egész jó lelkiismerettel ajánlom szőlőművelő gazdáinknak, figyelmzettvén őket, hogy a kinek szüksége van rá, idejekorán rendelje meg, mert a gyár ilyeneket csak kivételkép készít, s nem nagy számmal; öszszel tehát, mikor a körülmire égett, alig lehet remény ahhoz, hogy készt talál valaki, bár néha, mint nekem is szerencsem-va, ilyenkor is kap egyet-egyet ki hozzá fordul.

Pesten, 1871. május végén. **Maszák Hugó.**

Walsler Ferencz
 gép- és tüztöltő-szerek gyára,
 harang- és erez-öntője
 Pesten, a király-utca végén, a polg. lövöl-
 dével szemben — ajánlja a t. közönségnek
 mindennemű tüztöltő- és kerék fesskendőit,
 szivattyúkat és kut-csőveit; valamint új
 szerkezettű öntöző-csőveket s mindentel-
 cseveit és tüztöltő készleteit is.

1036 (14-20)

Gyöngeségi állapotok gyógyítása.
 A perui coca-növénynek rendkívüli gyógyereje, melyet legelőször is Humbold Sandor az ó Kosmos-ában ajánlott, tudományos tekintélyek által már rég elismertett. Az elgyengült nemz-idegrendszerrel, a 3-dik szamu coca-lapdacsok, a legfényesb eredményeket idézik elő. — (Egy doboz ára a porosz gyógyszerészeti illeték szabályzata szerint 1 tallér, hat doboz 5 tallér.) A hírneves dr. Sampson tanár által a coca-lapdacsok használatáról írt füzetke, egyáltalában minden megrendeléshez hozzáfűzöttatik, s a „szerecsenhez“ (zum Mohren) czimzett gyógyszerár által Mainzban, külön ingyért is megküldetik. 1125 (3-7)

Kiadó-tulajdonos Heckenast Gusztáv. — Nyomatott sajtó nyomdájában Pesten 1871 (egyetem-utca 4-dik szám alatt).

Teljes a legújabb időnkig!

Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatalában (egyetem-utca 4-dik szám) megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

A VILÁGTÖRTÉNET
 tankönyve.
 Tekintettel a műveltségre, irodalomra és vallásra.
 Irta
dr. WEBER GYÖRGY.
 A tizedik bővített kiadás után.

I. kötet. Az ó világ története. (501 lap) 2 ft. 40 kr.
 II. kötet. A népvándorlás s az egyistenhívés megalapítása. A középkor. (400 lap) 2 ft. 40 kr.
 III. kötet. Az újkor története — a francia forradalomig (379 lap) 2 ft.
 IV. kötet. Az új és legújabb kor története a francia forradalomtól a mi időnkig (1865). (392 lap) 2 ft.
 V. kötet. A német és magyar irodalom történet vázlatban és az egész műre vonatkozó tárgymutató. 432 l.), füzve 2 ft. 40 kr

Pest, szeptember 17-én 1871.

Előfizetési feltételek: a Vasárnapi Ujság és Politkai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 frt. — Fél évre 5 frt. Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Csupán Politkai Ujdonságok: Egész évre 5 ft. — Fél évre 2 ft. 50 kr.

Gróf Széchenyi Ödön.

E napokban (szeptember 16—19.) tartja Pesten az első magyar tüztöltő ünnepélyt a magyarországi tüztöltő egyletek összessége. A tárgy fontossága emberiségi, jótékony-sági s nemzetgazdasági szempontból, a tüztöltés férfiasága, sőt hősiessége egyaránt képes nagy érdeket gerjeszteni általában a nemes vállalkozás s különösen az említett napokon tartandó első ilyenmü magyar ünnepély iránt. S az érdek, valóban úgy látszik, nem is hiányzik. Nemcsak az országban levő összes tüztöltő egyletek, számlra már harminczan, képviseltetik magukat az ünnepélyen, hanem számos külföldi egylet is, melyek a pesti központi eglyettel összeköttetésben vannak. Ez az ünnepélynek nemcsak országos, de némileg nemzetközi jelleget kölcsönöz.

Mihelyt az ünnepély napjai lefolytak s a kilátásba helyezett valóban nagyszerű és érdekesbnél érdekesh gyakorlatok lejátsszának: lapunk is ismertetni fogja azokat, képben és leírásban. Előlegesen is kifejezést kívánunk adni meleg érdeklődésünknek a tüztöltésfontos ügye iránt, azon fiatal férfiu arczképének s élettrajzának közlése által, kinek ez úgy hazánkban hasonlíthatlanul leg-

többet köszönhet, ki annak nálunk valódi meghonosítója, csaknem kezdeményezője. Ez gróf Széchenyi Ödön, a „legnagyobb magyar“ másodszülött fia. Mert bár az ő

fellépése előtt is volt hazánkban egypár tüztöltő egylet, s bár a magyar nép, — kivált az alföldi tősgyökeres magyar, — egylet nélkül is kitűnő tüztöltő, — de az egész ügynek rendszeres életet az ő kezdeményezése s az a példás kitartás adott, melylyel ő — anyagi áldozatot ép oly kevéssé kimélve, mint testi fáradságot, sőt személye koczkáztatását — már évek óta ez ügy élén áll.

Gróf Széchenyi Ödön a „legnagyobb magyar“ fia. S ez a megbecsülhetlen előny, nagy érdemű s ritka jelentőségű atyától származni, nem kis nehézséggel is jár. A világ, már ifjan sokat követelt az embertől, mindjárt apja mértékével mérte, tehát a legmagasabbal, s önkénytelenül feltaladkodik a kérdés: méltó fia-e apjának? Közönséges halandóknak elismerésre méltóknak talált érdemek és jelességek még nem elégitik ki a köztársaságot, s az ily módon bíralt könnyen alul marad a közvéleményben tulajdonképi érdemén is.

A fiatal gr. Széchenyi Ödönnél ez az eset csak félig áll. Ő nagy nevű apja sok oldalú működési köreiből, minden tért és érdeket átölelő nagyszerű szellemi hatékony-ságából, szerencsés tapintattal csak egy kisebb részt válasz-

GRÓF SZÉCHENYI ÖDÖN.